

Paprasti rakandai

ir

išdarbiai iš šaku.

Su 74 piešiniais.

Vertė J. Š.

P. Nerio išleidimas.

Prekė 25 kap.

Tilžėje 1903 m.

Spauzdinta pas Otto v. Mauderodę.

Paprasti rakandai

ir

išdarbiai iš šaku.

Su 74 piešiniais.

—•••—
Vertė J. Š.

— P. Nerio išleidimas. —

—•••—
Prekė 25 kap.

Tilžėje 1903 m.

Spauzdinta pas Otto v. Mauderodę.

694
№ 139

Atspausti uždrausta.
Nachdruck verboten.

Pasvalio
Maciaus Katiliškio
viešoji biblioteka

7C 6-C 2558

Įžanga.

Dirbimas rakandų yra vienas iš labiausiai prasiplatinusių darbų tarp dailidžių - amatninkų. Dailidė — *rakandininkas* privalo rūpintis atlikti savo darbą ne tik padoriai, kad jo darbas būtų be ydų, bet turi pasistengti išlavinti savyje artistišką skonį, prisižiūrėdamas geresniems dailidžių darbams. Jei toksai reikalavimas gali būti statomas *dailidei - amatninkui*, dirbančiam dėl pinigų ir branginančiam savo laiką, tai *dailidei - mylėtoju*, kuriam pinigų ir laikas ne tiek terūpi, tam tikras artistiškas skonis pasirodo gyvai reikalingas.

Rakandų išdarbiai atsižymi turtingumu ir įvairumu pavidalų, kurių tipiškos ypatybės tveria pas įvairias tautas *stilių*, ypatingą kiekvienoj dailių lavinimos epochoj.

Mažame mūsų vadovėlyje mes negalime paskirti vietos tyrinėjimui visokių stilinių rakandų, pasakysime tik, juog paveikslu viso-ko naujo ir gražaus tame dalyke, kaip apskritai ir kitokios rūšies dailoje, visuomet pasilieka Prancūzija.

Apskritai, geri rakandai turi būti ištaigūs, stiprūs ir gražūs. Rakandų ištaigą pasiekiamo, jei jie kaip reikiant pakakina savo paskyrimą. Teip, paveikslui, stalai ir kėdės neturi būti per daug augšti arba žemi, bet privalo būti teip padaryti, kad jų augštis tiktu maž-daug vidutinio ūgio žmogui. Spintos ir komodai turi būti nė

pergilus, nę peraugšti, kad dėžės lengviai galėtų ištraukti ir t. t. Rakandų stiprumas priklauso nuo medžio ir jo veislės kokybės, jo sausumo, o teip-pat — nuo tamprus ir gero surišimo ir nuo teisingo sutaikymo dalių su kreivais brūkiais. Antgalo, rakandų gražumas priklauso teipgi nuo sutaikymo dalių, lengvumo ir gražumo papuošų ir mokėjimo sudėti lakštų paveikslus, jei rakandai yra aplipomi.

Pritaisymas lakštų paveikslų priklauso nuo prityrimo ir paties dailidės skonio; čia reikia žiūrėti, kad geresniejie paveikslai būtų talpinami ant labiaus matomų vietų ir kad lakštai teip jungtųs viens su kitu, juog aplipytais paviršius išrodytų kaip vienas ištisas lakštas.

Rakandai, pakakinantiejie tam tikrus reikalavimus ir papuošiantiejie žmonių trobas, yra labai įvairūs, kaip pagal savo paskyrimą, teip ir pagal pavidalą. Teip, yra sėdimiejie rakandai: kėdės, suolai, atkolinės kėdės, atraminiai suolai, maigūnai; rakandai daiktams sudėti: komodai, spintos, lentynaitės, stalai ir t. t., antgalo, rakandai atsiilsėti: lovos.

Sėdimiejie rakandai.

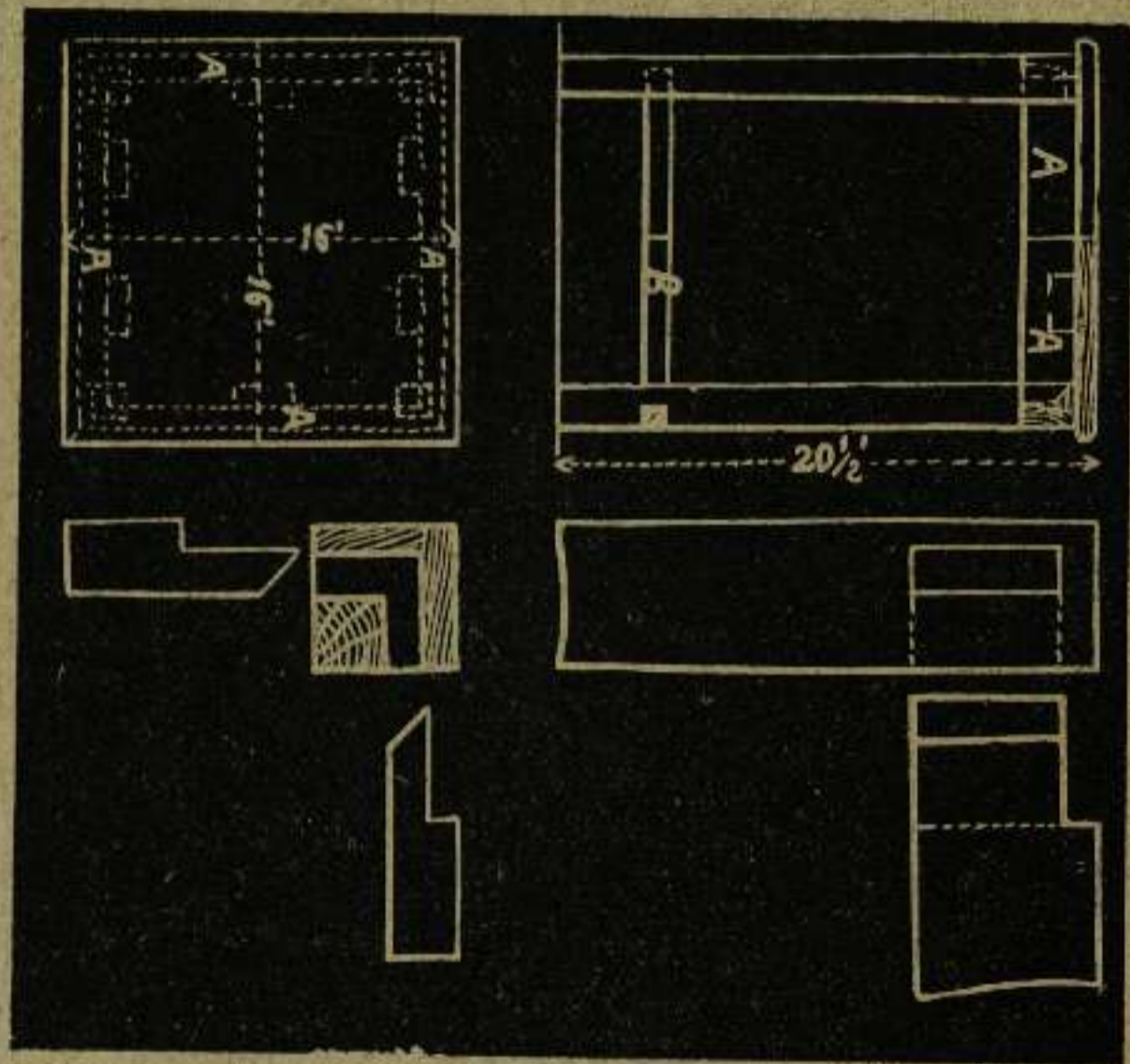

Sėdimiejie rakandai yra labai įvairūs, kaip pagal savo pavidalą ir gražumą, teip ir pagal būdą darymo, sulipymo ir apskritai sudėjimo atskirų dalių tarp savęs. Čia męs peržiūrėsime svarbiausius tokių rakandų pavidalus, pradėję nuo paprastos kėdės ir suolo ir baigdami atlošinėmis ir atraminėmis kėdėmis, atraminiais suolais, maigūnais ir k.

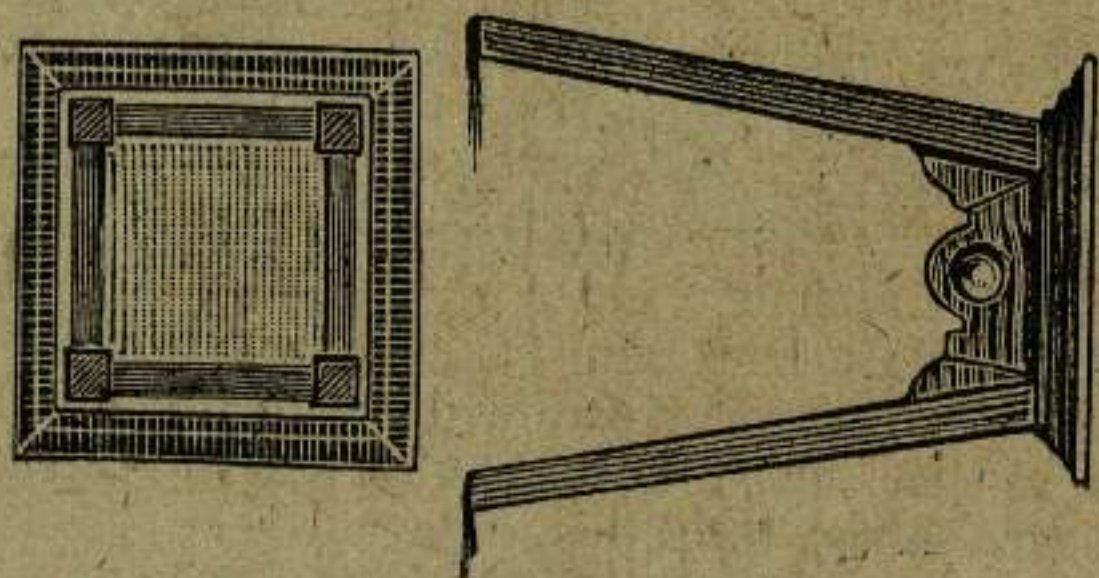
Kėdė. Kėdžių yra daug visokių pavidalų. Tankiausiai daro jas iš paprasto medžio, jei jos yra paskiriamos virtuvei ar šeimynos trobai; dažnai teipgi apmuša jas audeklu medžiui uždengti; o jeigu jos yra paskirtos kambariams papuošti, tai daro jas aplipytas ir iš ištiso brangaus medžio.

Paprastą kėdę parodo piešinėlis 1. Daro ją ant keturių kojelių, kurios viršuje yra surištos šalinėmis lentelėmis, o žemai — ketvirtainiais rąstelyčiais, vieno piršto (= colio) storio. Lentelės, rišančios kojas, sulaidžiamos yra akliniais *liežuviais* (= capais) teip, juog abu *lizdu*, padarytu kojoje, susieina po kerte; skersinius rąstelyčius įstato į lizdus ant klijų. Lentinę sėdenę sudeda iš lentų $\frac{3}{4}$ piršto storio paprastu būdu; prikibo ją ir primuša su vinimis.

Kėdės kambariams daro su apvalia sėdene ir tekintomis kojėmis. Tuomet viršutinioji rėmų dalis, prie kurios primuša sėdenę, susistato iš atskirų kreivų lentelių, sukibomų tarp savęs, kaip parodyta ant pieš. 2, ir sudėdamų teip, kad pasidarytų reikalaujamo didumo apvalus

Pieš. 1.

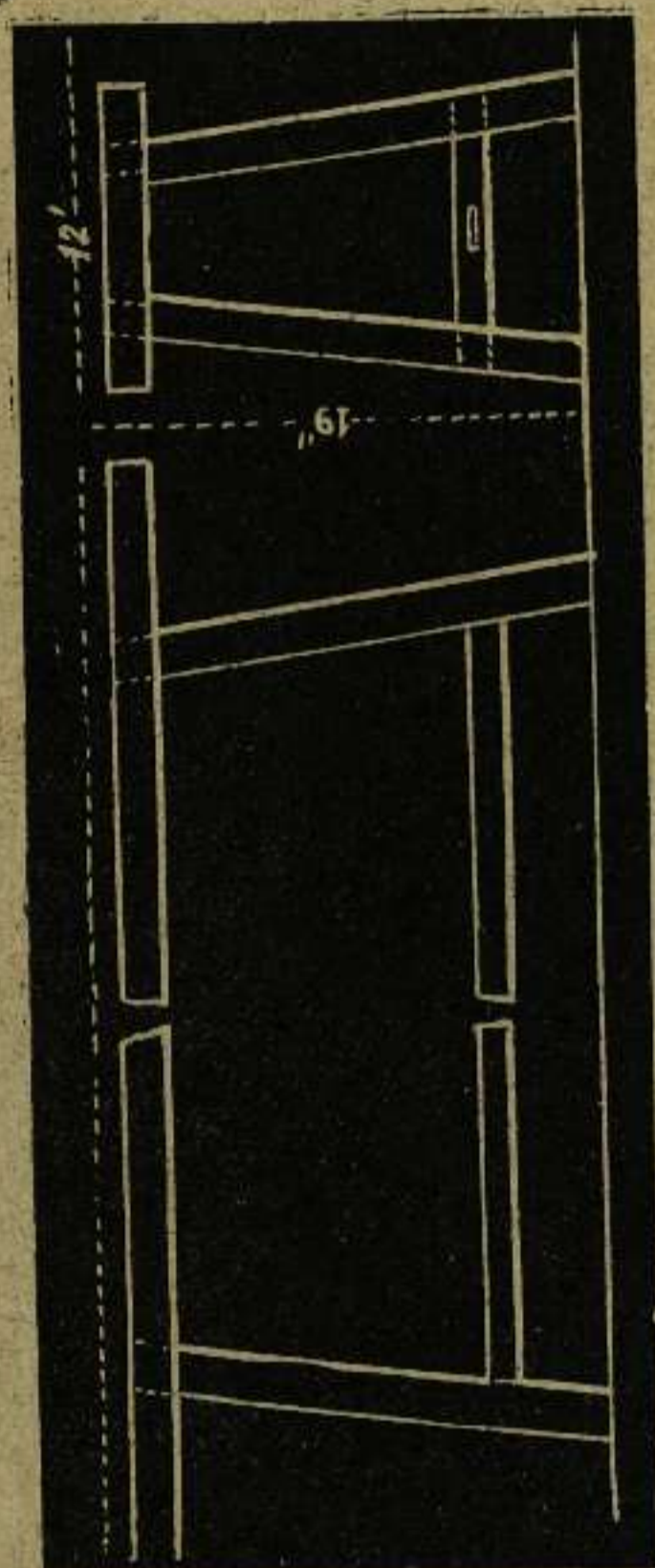
Pieš. 2.

ar pailgas ratas, kurs vadinasi *apykaba*. Pirmą surenka pirmą lentelių eilę ir, sukibius jas vieną su kita, deda ant jų antrą ir tolimesnes eiles tokiu būdu, idant lentelės būtų sukrautos pražambiai, o ne priešų-priešais.

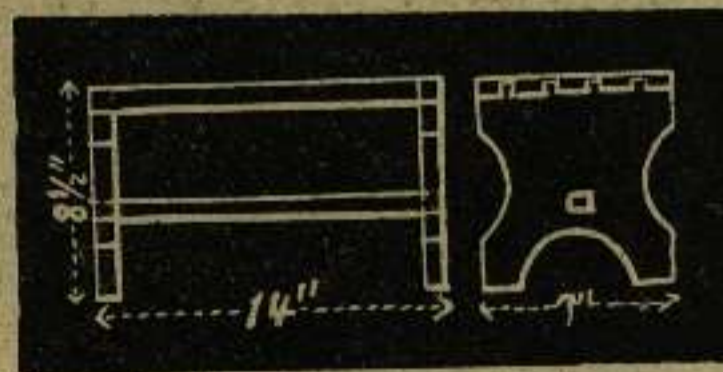
Jei kojos yra tekintos, tai joms išgręžia tam tikrus apvalius lizdus, į kuriuos jas ir įspraudžia. Jei sėdenė yra iš medžio, tai daro ją kaip paprastai; tankiaus daro sėdenę pintą arba minkštą.

Suolai. Mediniai suolai yra dvejopi: be atkolių ir su atkolėmis. Suolas be atkolės, paprasčiausiame pavidale, yra tai ta pati, tiktai pailga kėdė, kaip tai matyti iš pieš. 3, su tuo tik skirtumu, kad kojos žemai yra surištos dviem skersiniam ir vienu išilginiu rąsteliais. Tankiai tokiuose suoluose apykabos visai nedaro, o kojas viršuje įleidžia į lentą perdėminiais liežuviais ir užkyliuoja.

Suolą su atkole daro taip, kad užpakalinės

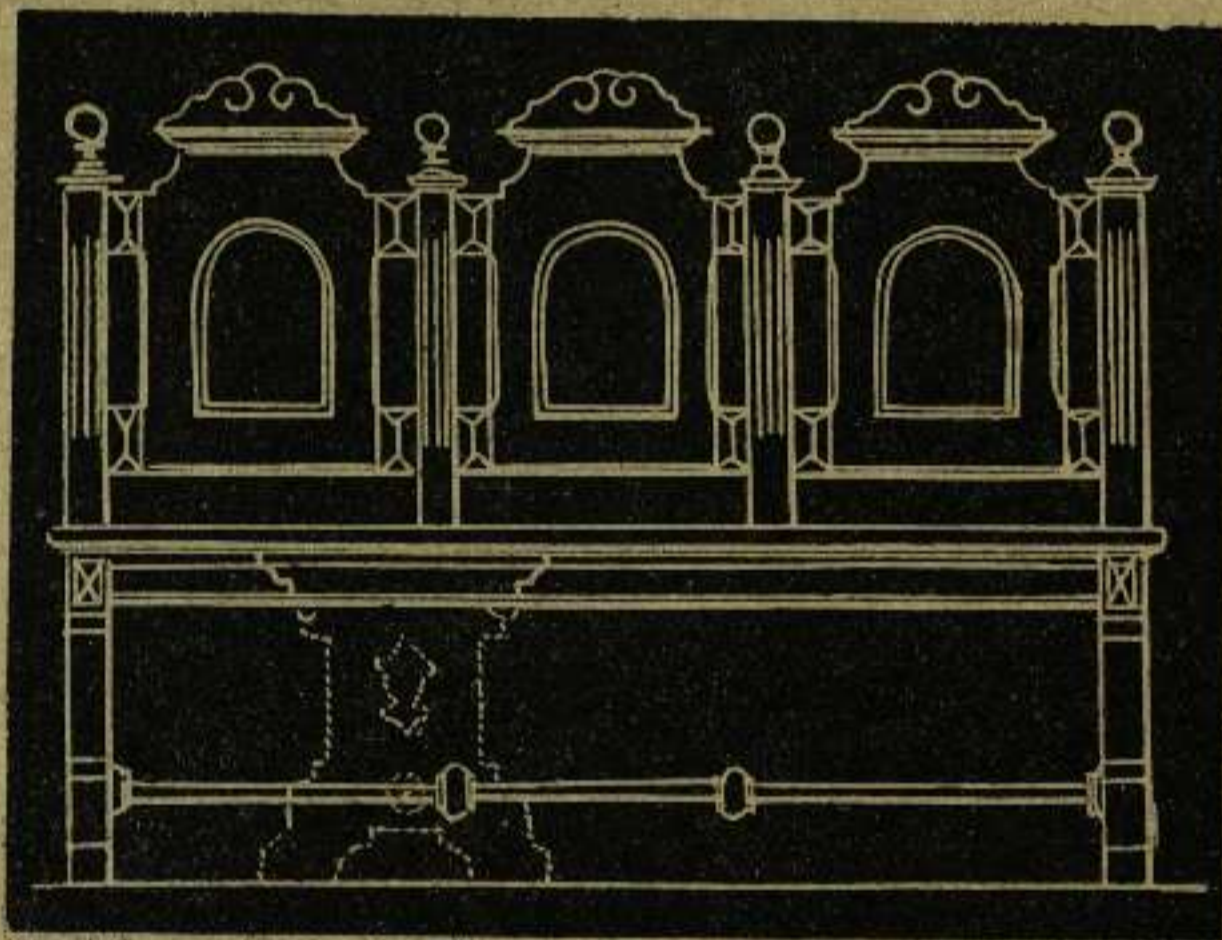
Pieš. 3.

Pieš. 5.

kojos vienijasi katra sau su atkolės šulais. Tokią atkolę daro, paprastai, gana žemą, nes kitaip sėdinčiam nebūtų galima kaip reikiant atsikalti. Sėdenę čia irgi padaro platesnę, negu suolo be atkolės. Suolą sukibo klijais, o sėdenę beto dar primuša medinėmis vinimis.

Atkolė, neskaitant galinių šulų, turi keletą tarpinių, įtaisytų apatiniais savo galais į išilginį apykabos rąstelį, o viršutiniiais galais — į viršutinį rąstelį, apjuosiantį suolo atkolę.

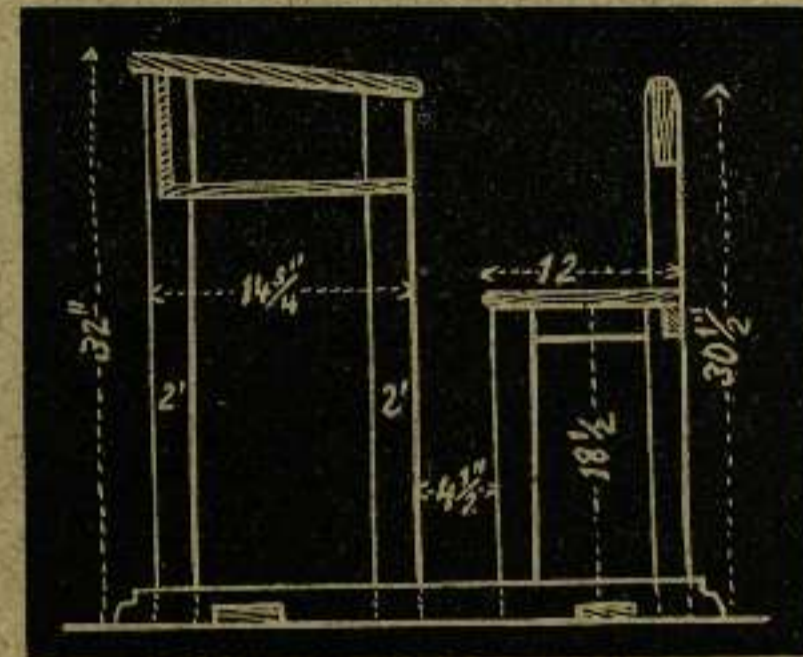
Pieš. 4.

Tankiai daro suolo atkolę su tekintais šulais ir įtaisytomis lentomis tarp šulų, kaip matyti iš pieš. 4.

Nedidelis kojinis suoloelis, parodytas ant pieš. 5, yra daromas visuomet iš pigaus medžio. Paprasčiausias tokių suoloelių didumas: augštis $8\frac{1}{2}$ piršto, plotis 7 pirštai ir ilgis 14 pirštų.

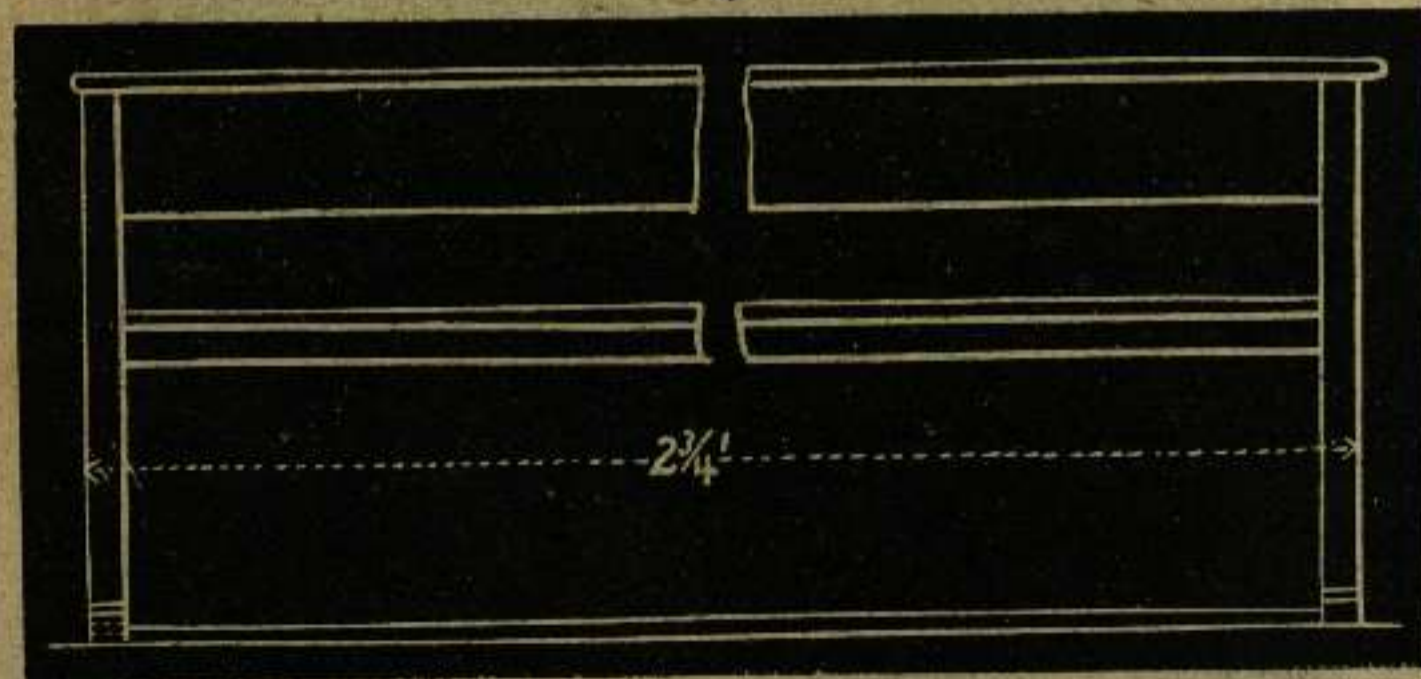
Kliasų suolai. Paprastas kliasinis suolas (pieš. 6 ir 7) susideda iš suoloelio su atkole ir stalo su įžambia

lenta, surišta apačioje su suolu rąstelyčiais. Rėmus, kaip suolo, taip ir stalo, riša visur aklinais liežuviais ant klijų, tik apatinius surišimus daro su perdėminiais liežuviais. Stalo viršų, o taip pat lentinę suolo sėdenę pritaiso prie rėmų ant klijų ir primuša medinėmis vinimis. Suolo ilgumas $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$ aršino; tokio ilgumo visiškai užtenka trims mokiniams.

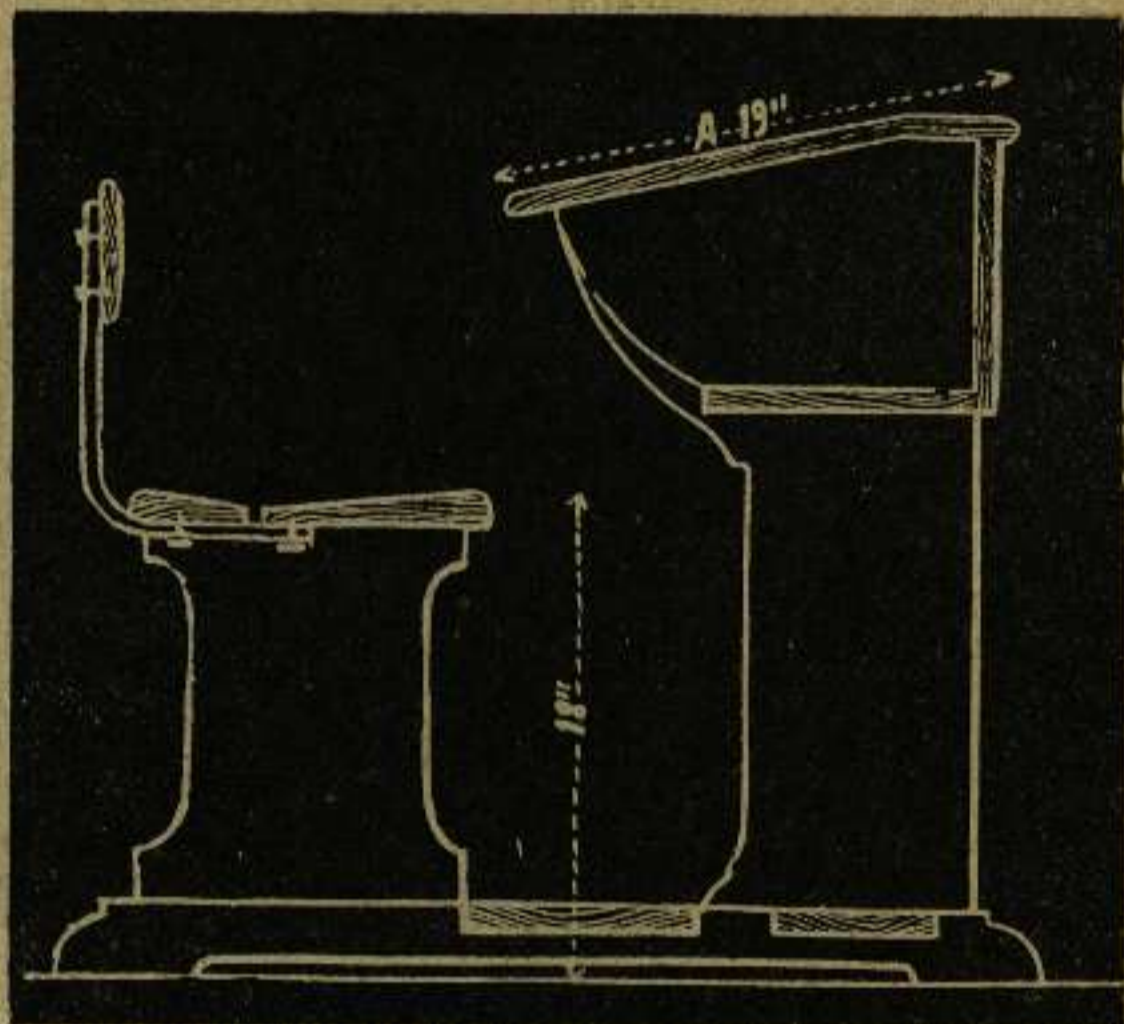

Pieš. 6.

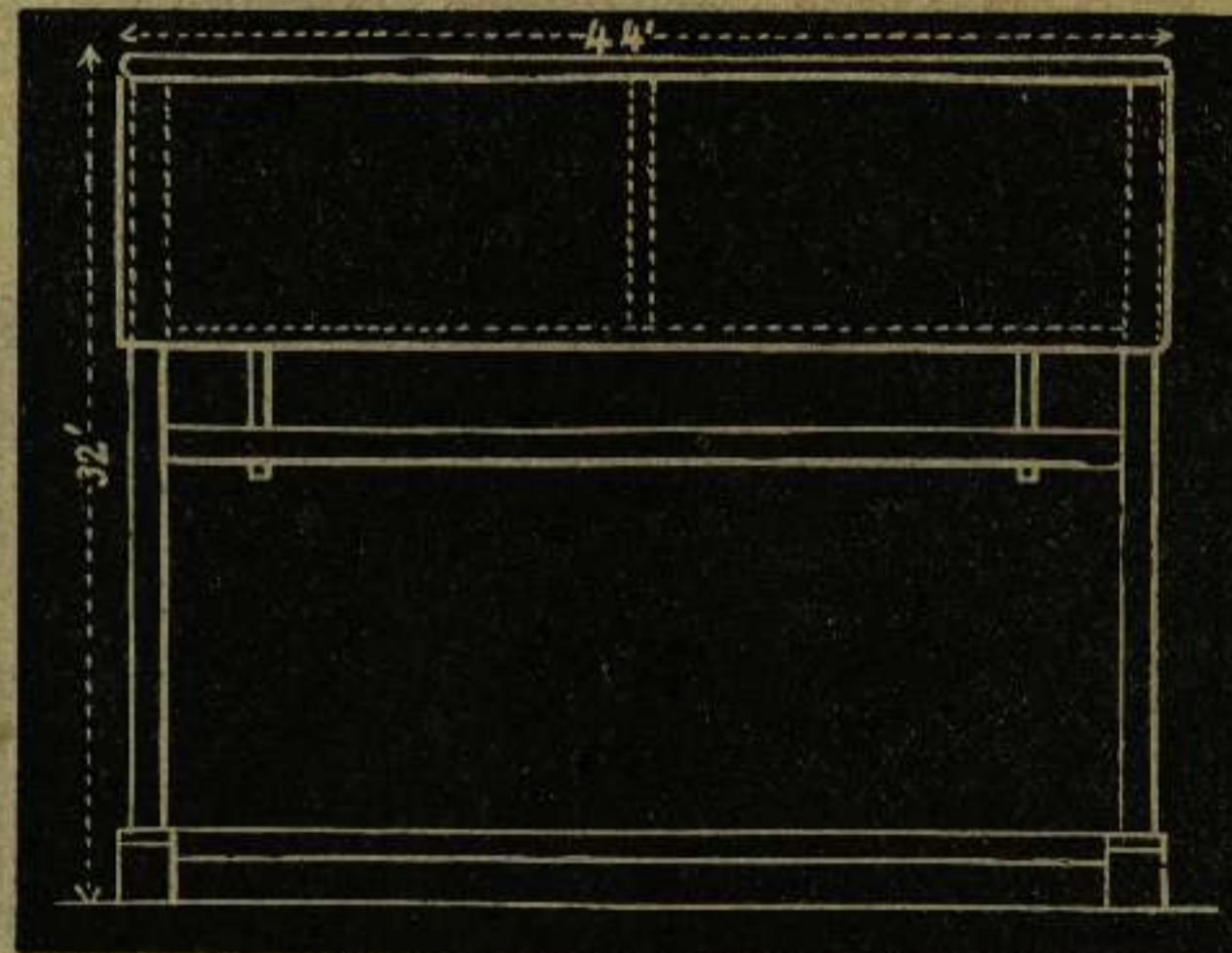
Kliasinis suolas kitokio pavidalo (dviem mokiniams) su atvožiama lenta yra parodytas ant pieš. 8 ir 9. Sėdenę daro iš dviejų lentų su įlinkimu viduryje, o medinę atkolę pritaiso prie sėdenės šrūbeliais su pagelba dviejų geležinių lankų. Atvožiamas stalo viršus yra pritaistas ant kilpų ir perpiautas viduryje į dvi pusi, taip

Pieš. 7.

Pieš. 8

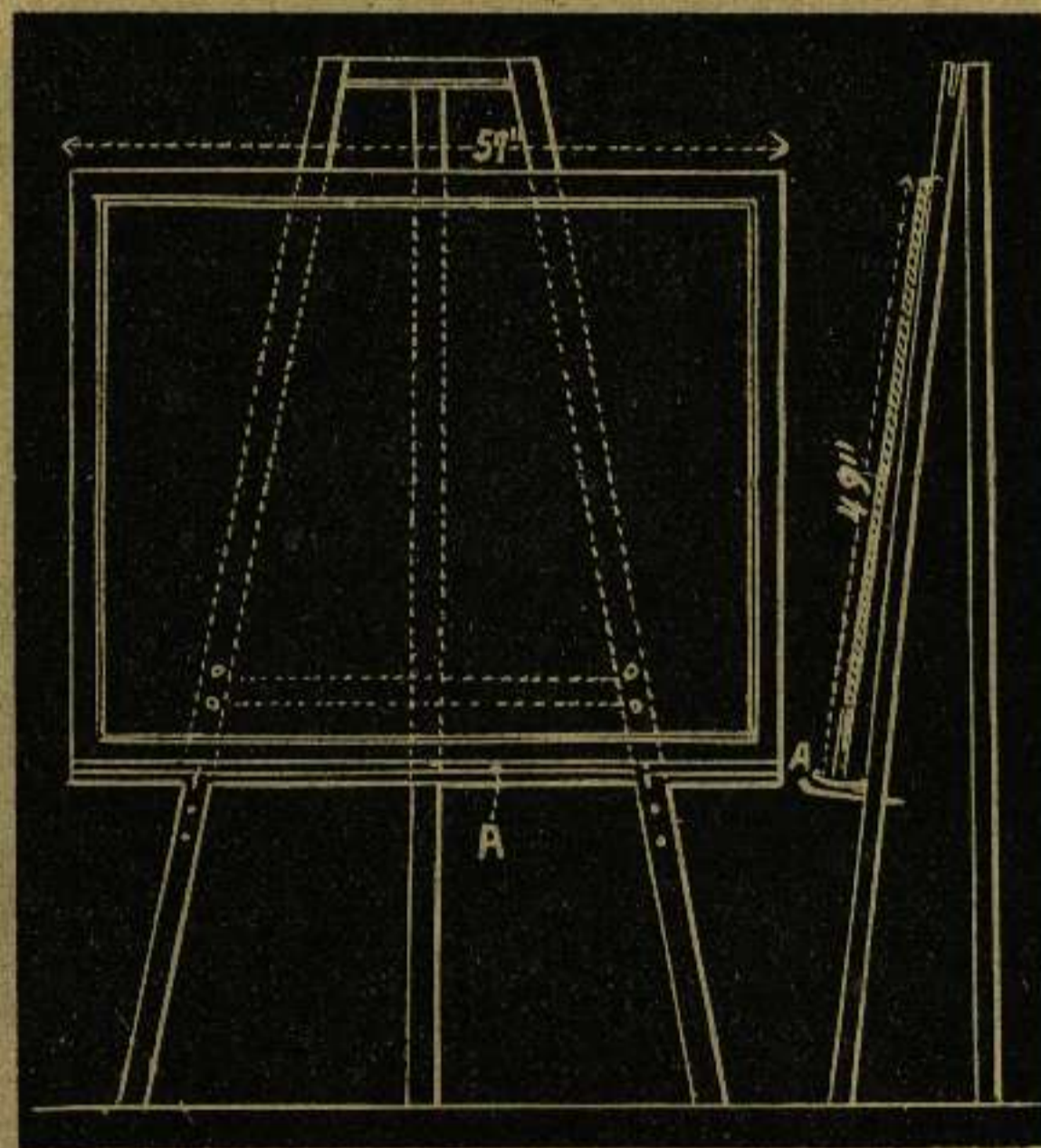

Pieš. 9.

kad mokiniai katras sau gali pakelti savo lentą. Tie viršai pridengia pastalčius.

Lentiniai stalo ir suolo šulai yra įleidžiami į pastovo rąstelyčius liežuviais, o lentos yra primušamos prie šulų vinimis arba prisukamos šrūbais. To suolo didumas: ilgis 44 pirštai, augštis 32 pirštu, sėdenės augštis 18 pirštų, stalo viršaus plotumas 19 pirštų.

Kliasinė lenta reikalinga yra kiekvienam klijos kambariui; ji yra parodyta ant pieš. 10 ir 11. Ta lenta

Pieš. 10.

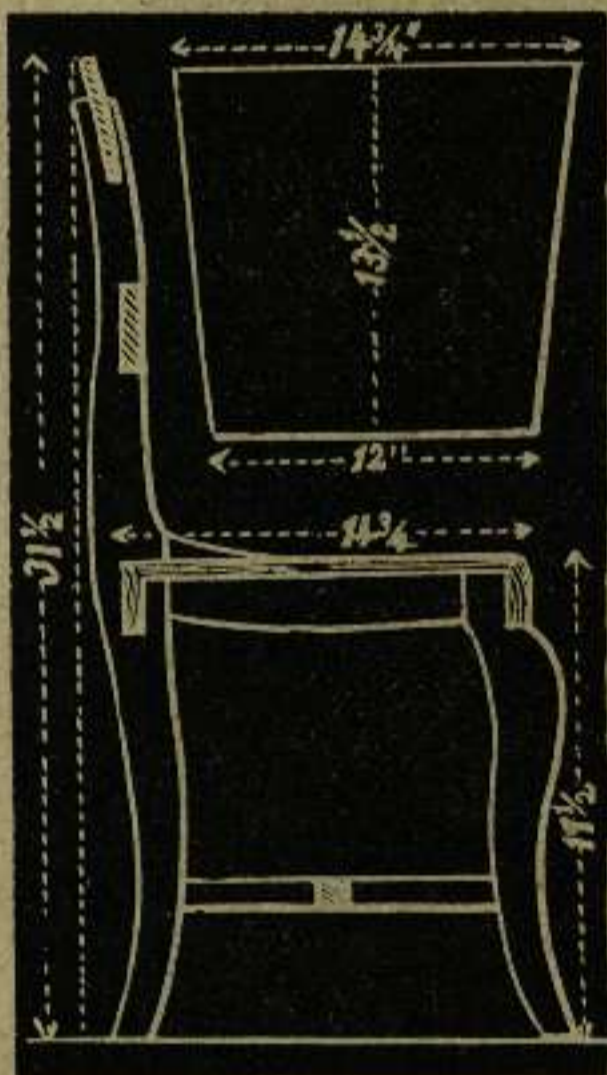
Pieš. 11.

susideda iš viršaus $\frac{1}{2}$ piršto storio, apjuosto rému iš lentos 1 piršto storio. Rėmą riša perdėminiais špunti-
niais liežuviais; į tą rėmą įstato viršų. Lentos apačioje

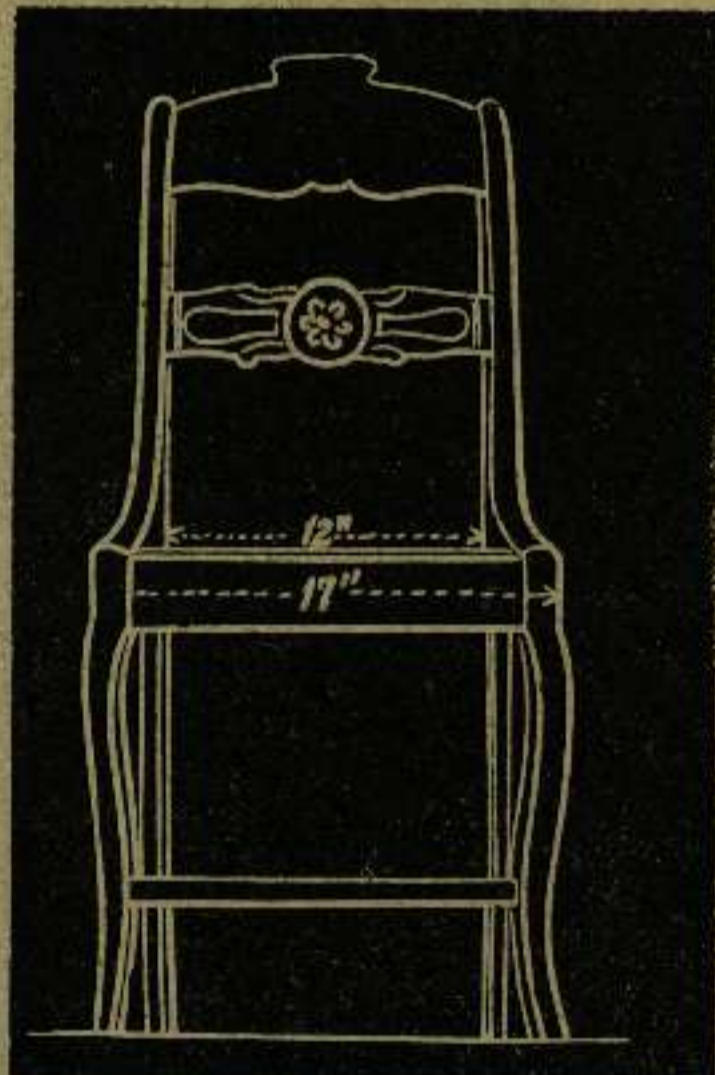
pritaiso geldelę kreidai laikyti. Kliasinės lentos privalo būti gerai nudailintos ir patrauktos juoda dažyve, kad viskas kreida parašyta ant lentos būtų aiškiai matoma.

Lentą stato ant trikojo, kurio dvi priešakinė kojos suriša skersiniu rąstelyčiu viršuje ir viduryje, užpakalinę-gi koją pritaiso ant kilpų viršuje prie skersinio rąstelyčio.

Kartais lentos yra be trikojo, ir tuokart tokias lentas pakabina ant sienos; tam tikslui įkala į sieną dvi gembės, o prie lentos prisuka rinkius.

Pieš. 12.

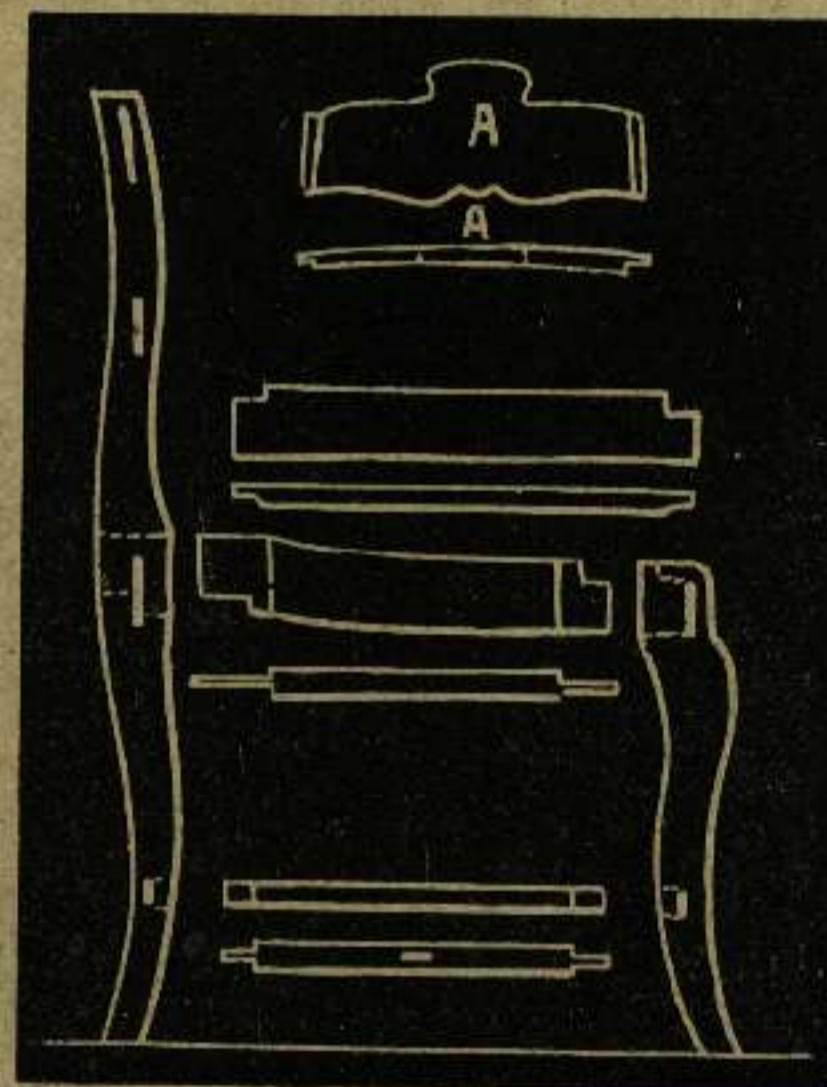

Pieš. 13.

Atkolinės kėdės daro: su lentine, pinta ir minkšta sėdene.

Atkolinė kėdė su lentine sėdene yra dabar dažniausiai vartojama kambariams parėdyti. Tokia atkolinė kėdė yra parodyta ant pieš. 12, 13 ir 14. Jos rėmai rišasi perdėminiais ir aklinais liežuviais; kojose yra išskverbti

lizdai, o sujungiamose dalyse išpiauti tam tikri liežuviai. Sustato tokią atkolinę kėdę ant klijų, surakinus stropiai visas atskiras dalis. Sukibymas prasideda nuo šalinių

Pieš. 14.

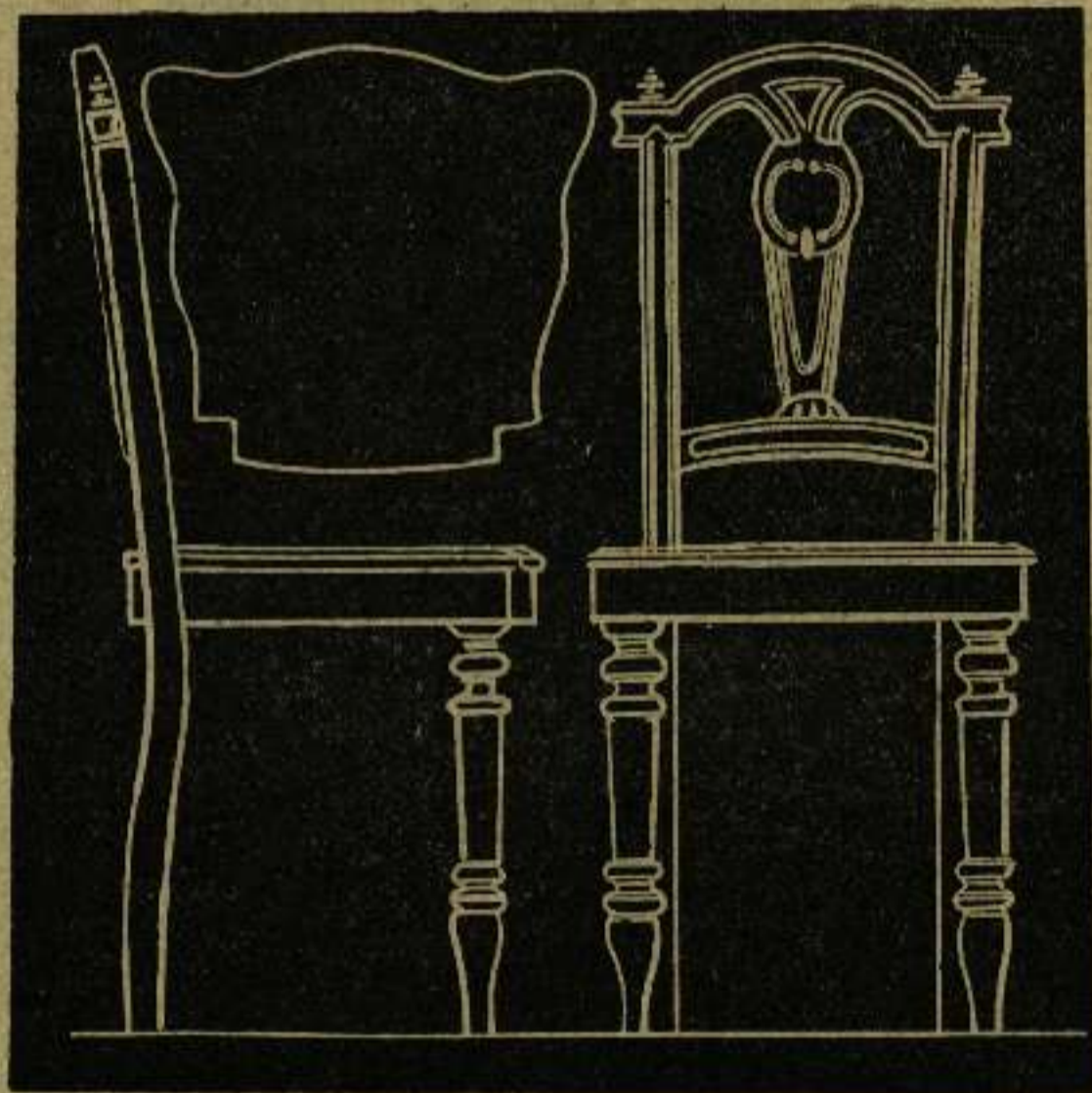
dalių, kurias suveržia su priešakiniais ir užpakaliniais sujungiamais rąstelyčiais ir lentomis. Lentinę sėdenę pritaiso paskutinę.

Tokias atkolinės kėdės daro paprastai iš nebrangaus medžio — liepos, beržo, uosio. — Atkolinė kėdė kitokio pavidalo yra parodyta ant pieš. 15 ir 16. Ta atkolinė kėdė yra daug gražesnė už pirmąją. Priešakinės jos kojos yra daromos tekintos ir įstatomos į sėdenės apykabą apvaliais liežuviais. Medinės sėdenės kampai yra padaryti šiek-tiek apvalūs.

Šitos atkolinės kėdės rėmai rišasi iš keturių rąstelyčių, išpiaustytų ir padarytų pagal šabloną; jie susijungia tarp

savęs perdėminiais špuntiniais liežuviais, o su kojomis — akliniais liežuviais.

Svarbiausia tokio rišimo yda yra ta, juog apykaba labai silpnai tėra suveržta su užpakalinėmis kojomis ir todėl užpakalis (atkolė) labai greit išklersta, nors užpakalinės kojos ir stipriausiai būtų suveržtos.

Pieš. 15.

Pieš. 16.

Atkolinės kėdės su pintomis sėdenėmis yra daromos visiškai teip-pat, kaip ir su medinėmis sėdenėmis, su tuo tik skirtumu, juog vietoj viršaus iš lentų uždeda rėmą su išpintu viduriu, kurį pritaiso prie jo medinėmis vinėmis; kartais išpina ne tik sėdenę, bet ir užpakalį (atkolę).

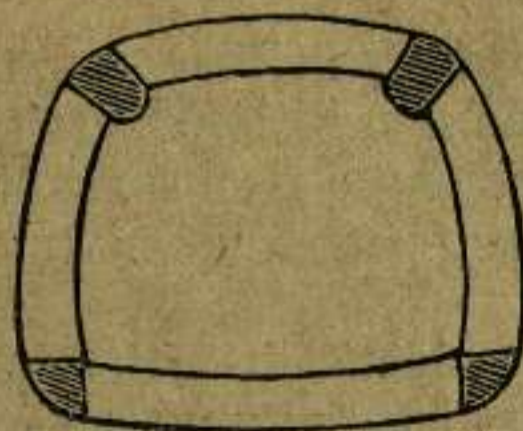
Sulig atkolinių kėdžių su minkšta sėdene, jei jų kojos tekintos, apykaba yra rišama visiškai teip-pat, kaip jau pasakyta. Minkštąją sėdenę prikemša plaukais arba plaušais, apsiuva audeklu ir primuša vinimis prie kėdės. Jei

sėdenę nori padaryti ant lingių, tai prisiuva jas apatiniais galais su virvelėmis prie ištempto po sėdene audeklo, viršutinius-gi galus suriša ir supina teip, kad lingės negalėtų pasileisti, o prispaudus jas iš viršaus — linktų ir keltų. Be minkštos sėdenės galima da atkolinėms kėdėms pritaisyti ir minkštą atkolę, kurią iškemša plaukais ar plaušais ir aptempia tokiu-pat audeklu, kaip ir sėdenę.

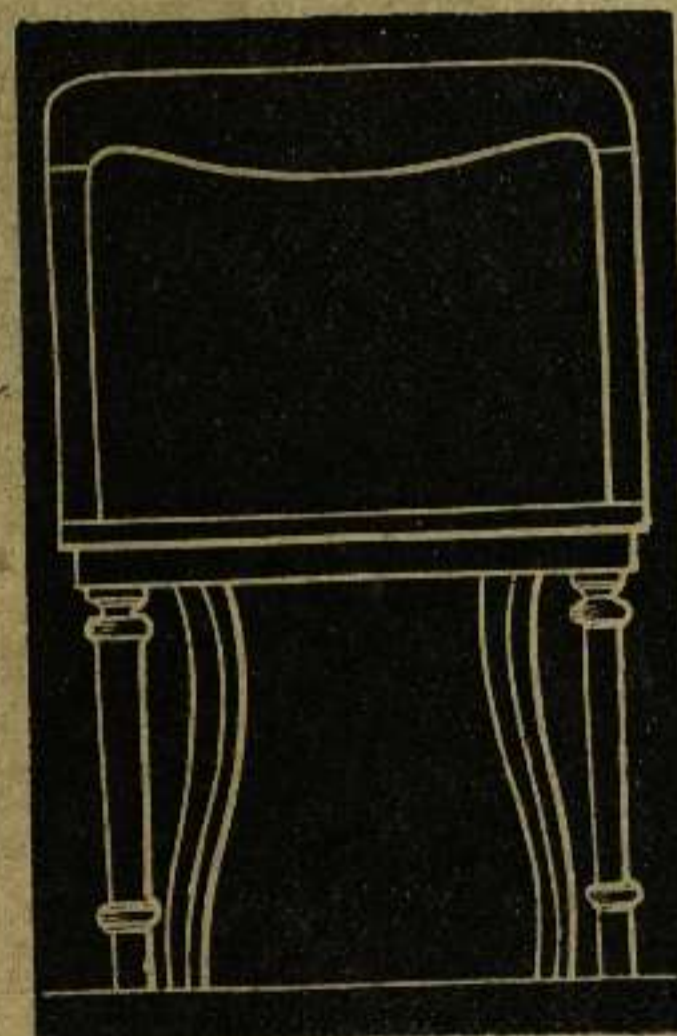
Atkolinės kėdės su minkšta sėdene daro su paprastomis priešakinėmis kojomis arba net tekintomis ir piaustytomis. Visuose tuose atsitikimuose kėdžių atkoles daro su puikiais tekintais arba piaustytais pagražinimais, kaip tai matyti ant pieš. 17 ir 18.

Pieš. 17.

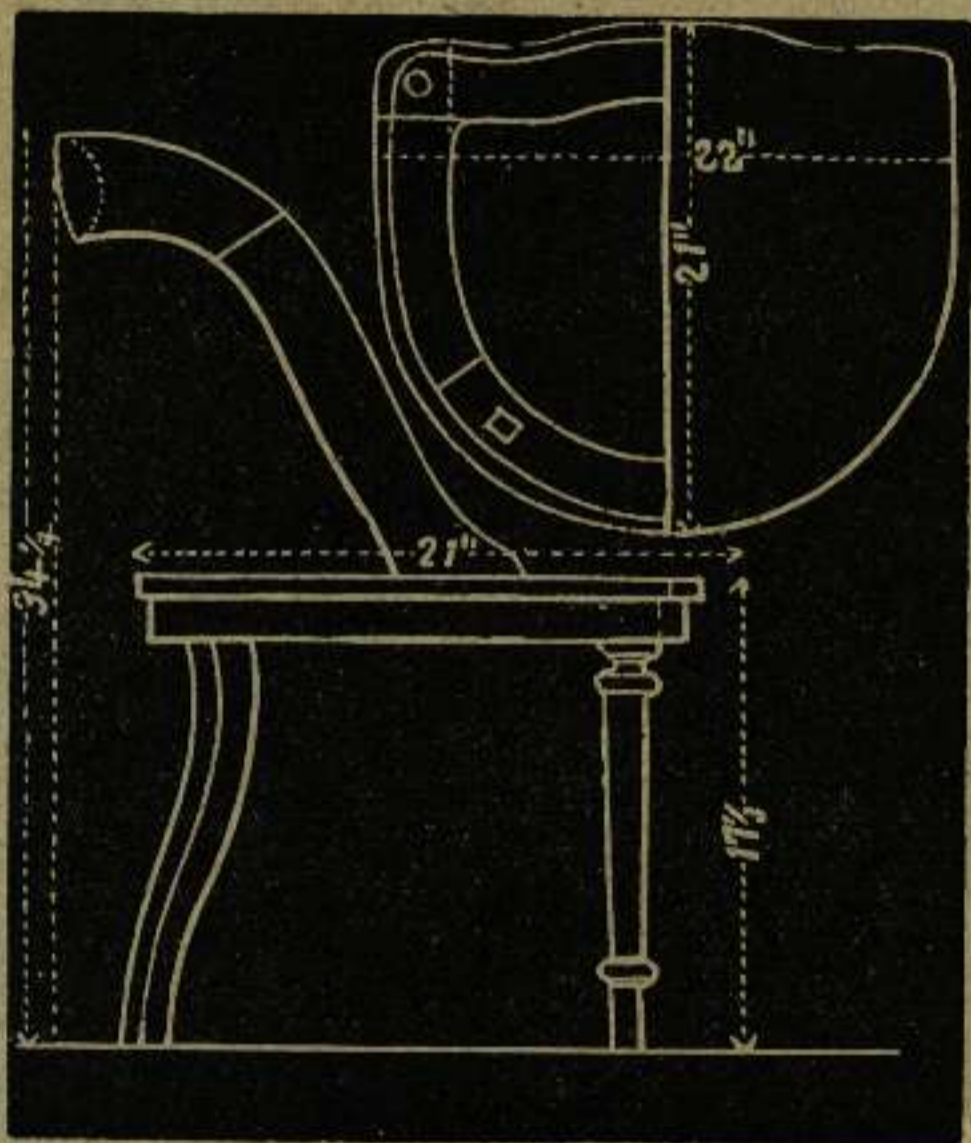
Pieš. 18.

Pieš. 19.

Atraminės kėdės skiriasi nuo atkolinių savo didumu ir tuo, kad turi atramas rankoms paremti; daro jas teipgi su medinėmis, pintomis ir minkštomis sėdenėmis.

Tokias kėdes su medine sėdene dažniausiai stato prie rašomojo stalo, ir kartais jos neturi atramų. Atkolę daro pavidale lanko, kurį pritaiso galais ant liežuvių prie sėdenės apykabos, kaip tai matyti ant pieš. 19 ir 20.

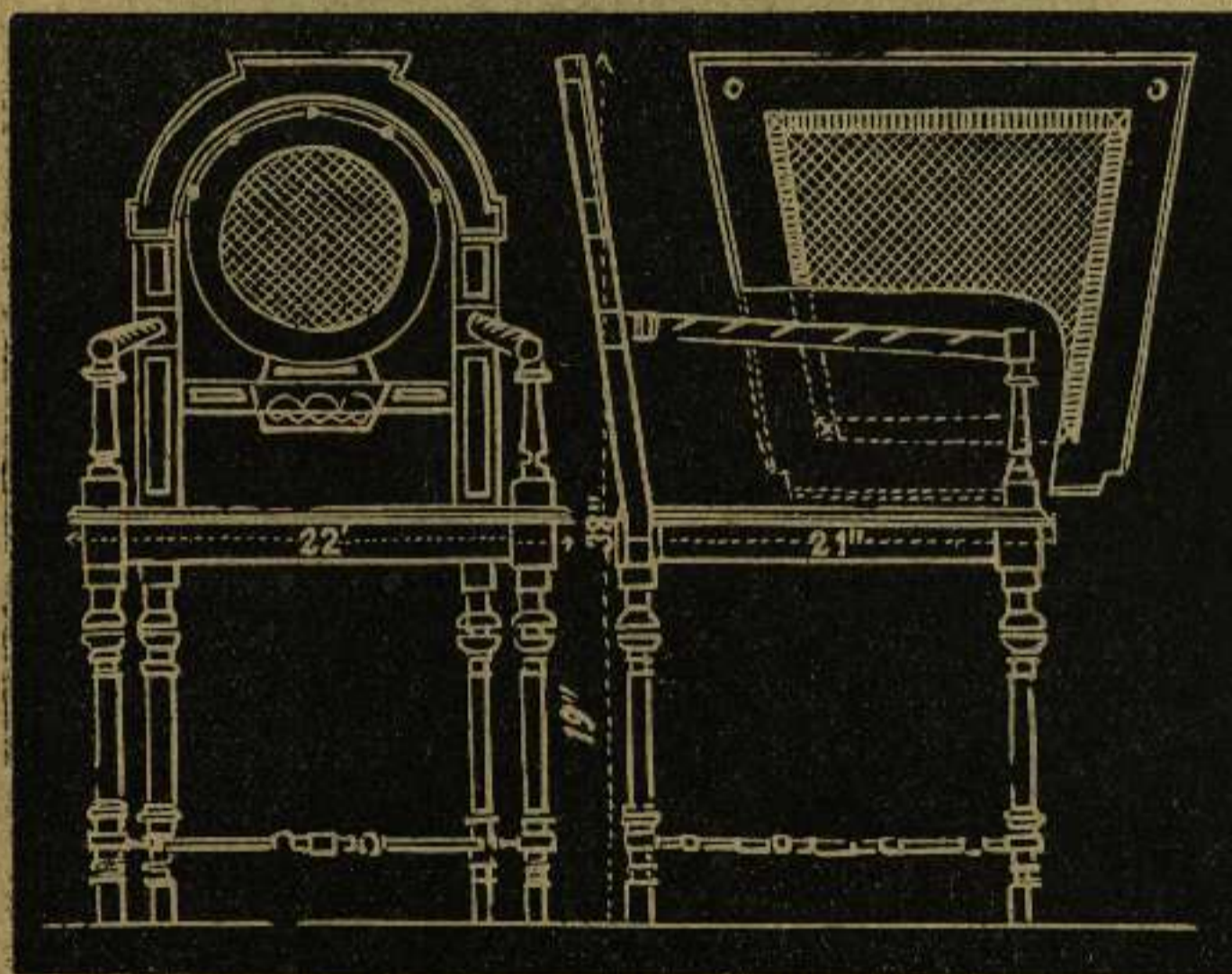
Pieš. 20.

Priešakines kojas daro tekintas, o užpakalines truputį atlenktas atgal, nes tuokart sėdenė daug stipriau laiko. Sėdenės rėmus sustato iš lankų, sujungtų tarp savęs liežuviais arba sukibytų iš lentelių teip-pat, kaip ir apvalioji sėdenė.

Tokias-pat kėdes su minkštomis sėdenėmis daro teipgi su atramomis arba be atramų. Atramos (pieš. 21.) įeina perdėminiais liežuviais į atkolės šulą, o kitais galais su-

siduria su tekintais basleliais, kurie vienu galu yra įstatyti apvaliais liežuviais į sėdenės apykabą, o kitu — į atramą.

Atraminės kėdės su minkšta sėdene, jei jos turi tekintas kojas, rišasi teip-pat, kaip tokios-pat atkolinės kėdės; minkštos jų atramos vienais savo galais pritaistos yra savo liežuviais prie atkolės šulų, o kitais galais susiduria su tekintais basleliais (pieš. 22.). Jei at-

Pieš. 21.

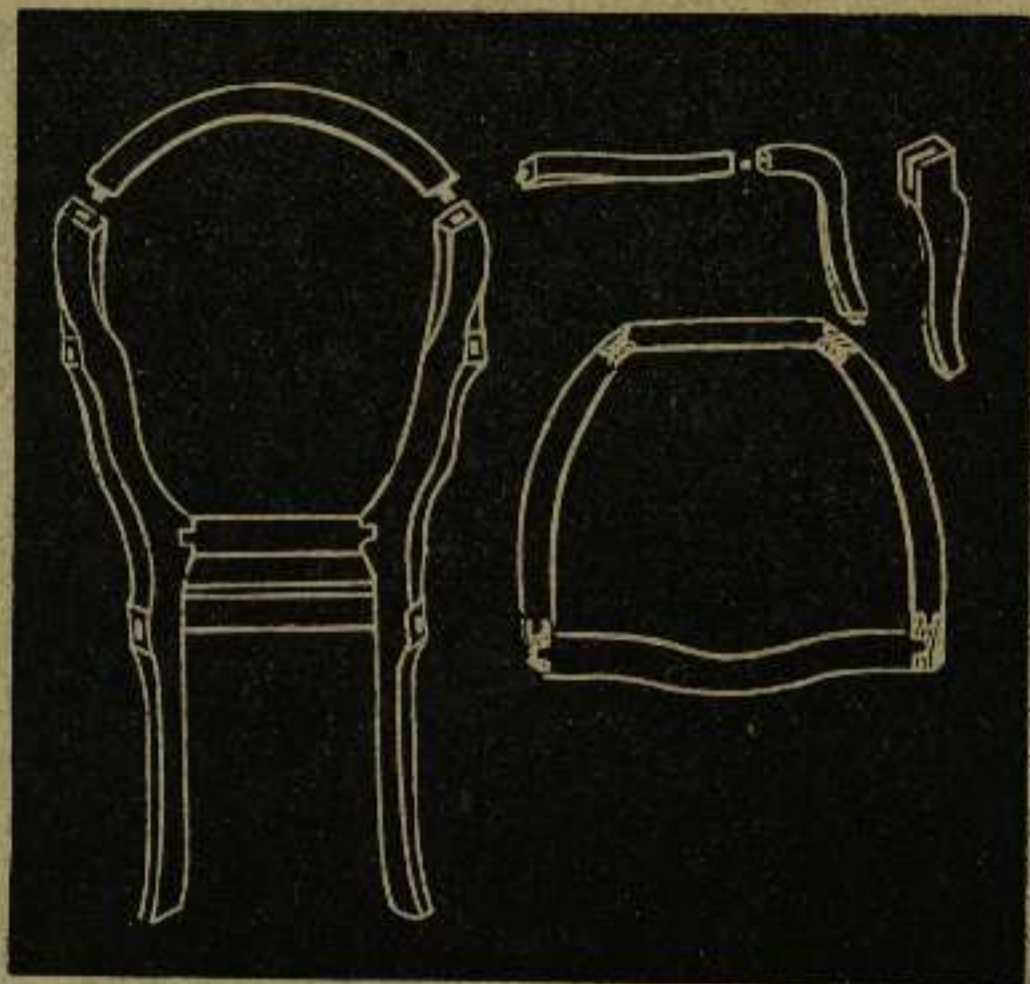
Pieš. 22.

raminės kėdės kojos nėra tekintos, tai jos rėmai susideda iš daugelio kreivabrūkinių dalių, kaip parodyta ant pieš. 23 ir 24; tuokart jos rišimas yra daug painesnis, negu rišimas atkolinės kėdės rėmų su tekintomis kojomis.

Kaip matyti iš mūsų piešinėlio, atraminė kėdė susideda iš kreivabrūkinių figūrų, išpiaustytų pagal paveikslą ar piešinį arba, jei jų daro daug, pagal šabloną. Surišimą daro ant liežuvių.

Pasvalio
Maciaus Katiliškio
viešoji biblioteka

6-C 2558

Pieš. 23.

Pieš. 24.

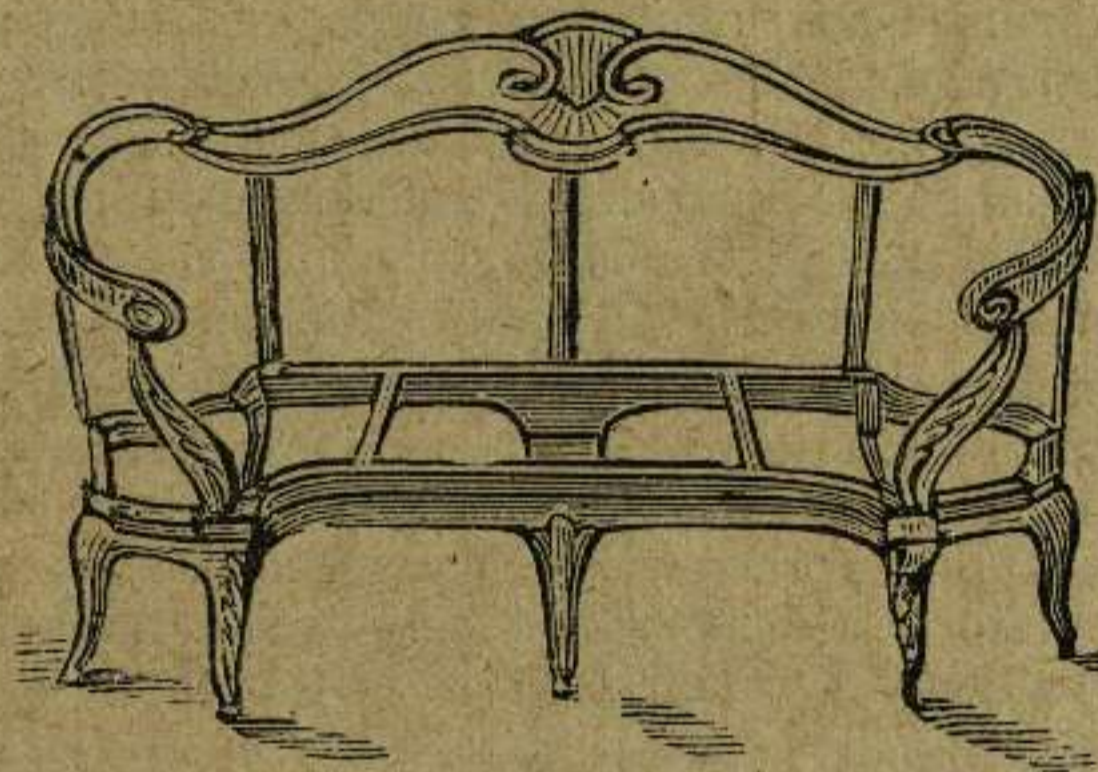
Brangesnės atraminės kėdės puikesniems kambariams turi piaustytas kojas ir kitus pagražinimus ir apmušamos yra šilkiniu, aksominiu ir kitokiu brangių audeklų. Tokios atraminės kėdės retai tėra daromos aplipytos, bet paprastai iš ištiso medžio; pagražinimai gi būtinai turi būti iš ištiso medžio (pieš. 25.).

Atraminiai suolai skiriasi nuo atraminių kėdžių tik tai tuo, juog jų sėdėnes daro pailgintas; jie esti įvairaus didumo, o jų pavidalas turi su-

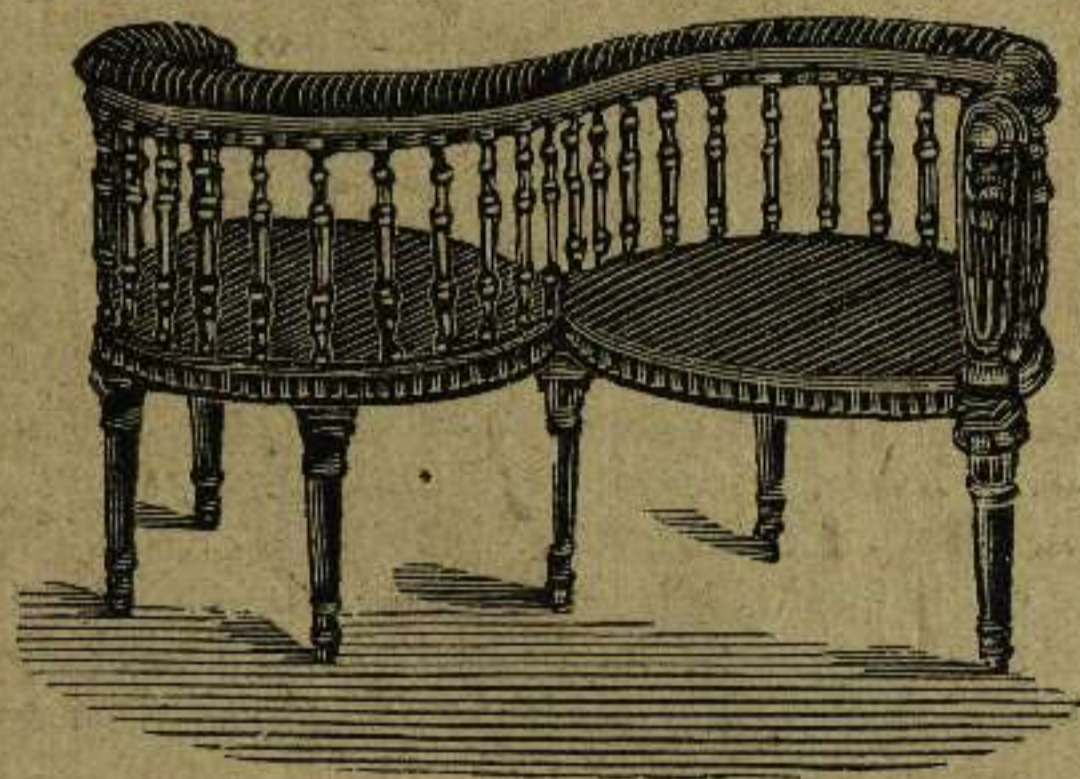

Pieš. 25.

tikti su pavidalais kitų rakandų, kurie visi vienkart padaro vieną bendrą rakandų sąstatą. Toksai vienodo pavidalo sąstatas susideda: iš vieno arba dviejų atra-

Pieš. 26.

Pieš. 27.

minių suolų, vieno didelio, o antro mažo, keleto atraminių kėdžių porų ir šešių arba dvylikos atkolinių kėdžių.

Atraminiai suolai su kietomis ir pintomis sėdenėmis maža tėra vartojami, išėmus tamtikslinius lenktus iš buko rakandus; dažnai tokie atraminiai suolai statomi yra vietoje paprasto suolo priekambaryje.

Atraminio suolo rėmai yra rišami visiškai teip-pat, kaip ir atraminės kėdės. Jei atraminis suolas yra mažas, tai jis turi tik keturias kojas; didesni turi ir šešias kojas. Tokio atraminio suolo paveikslas ant šešių kojų parodytas yra ant pieš. 26. Esti teipgi atraminiai suolai kampiniai arba pavidale raidės ∞ , kaip parodyta ant pieš. 27.

Tokią atraminį suolą stato visuomet kambario viduryje arba bent toli nuo sienos. Atkolė yra daryta iš statinių, tekintų iš lazdos arba kokio-nors kito brangaus medžio. Viršutinis atkolės rąstelytis apmušamas yra tokiu-pat audeklu, kaip ir sėdenė. Kojų daro šešias, kurių visai pakanka sėdenės tvirtumui.

Stalai teipos atsižymi dideliu pavidalų įvairumu, pagal tą, kam jie yra paskirti. Teip, daro: virtuvės stalus, dirbamus stalus, paprastus stalus, pusapvalinius stalus, valgomus stalus, rašomus stalus, spintastalius ir k.

Stalų didumas esti įvairus. Stalo angštis maž-daug turi 30 pirštų, rėmų ilgis 40 pirštų, jų platumas 20 pirštų, viršaus arba lentos ilgis 50 pirštų, plotis 30 pirštų.

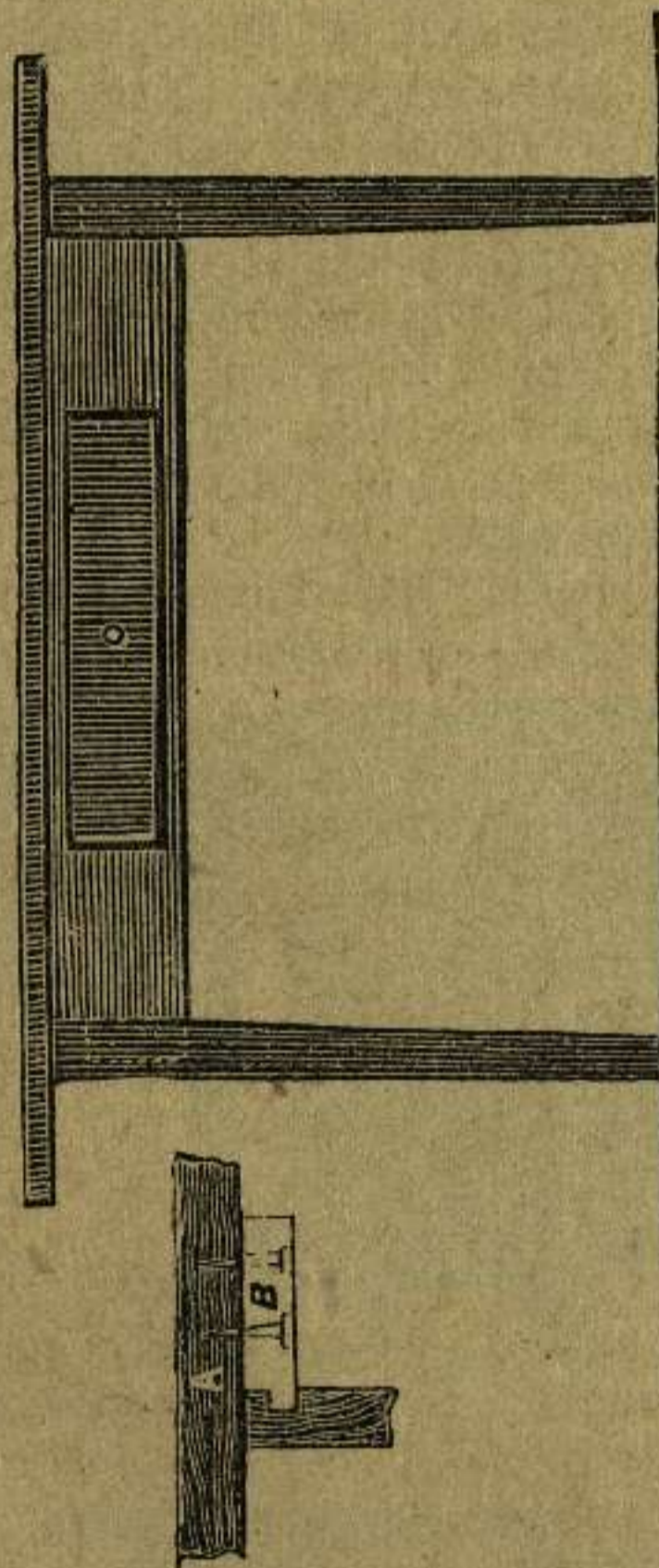
Paprasčiausio pavidalo stalas yra virtuvinis stalas, kurį daro be jokių pagražinimų iš apušies arba eglės. Jis susideda iš rėmų su vienu arba dviem pastalčiais ir iš viršaus. Rėmai rišasi iš storų lentų ($2\frac{1}{2}$ piršto) perdėminiais plokščiais liežuviais, prieto ant šalinių liežuvių užpiauja du liežuviu, ant galinių — vieną, kojose-gi išskverbta tam tikrus lizdus liežuviams. Kad kojos tvirčiau laikytų, suriša jas apačioje dviem šaliniam ir dviem skersiniam rąstelyčiais ant liežuvių.

Stalo viršų daro iš lentų 2 pirštų storio ir pritaiso prie dviejų juostų, kurių galus nupiauja lygiai sulig viršumi, o vidurys tampriai įeina į vidų tarp dviejų šalinių rėmo lentų ir tokiu būdu sulaiko viršų ant vietos.

Pastalčiui patalpinti išpiauja šalinėje rėmų lentoje vieną arba dvi skyli. Pastalčiai guli ant dviejų skersinių rąstelyčių. Tų rąstelyčių galai pritaisyti yra prie šalinių lentų aklinais liežuviais ant klijų. Kas apie pastalčių sienas, tai jos rišasi tarp savęs liežuviais; priešakinę lentą daro šiek tiek storesnę. Pastalčio dugną daro iš lentelių $\frac{1}{2}$ piršto storio, kurias pritaiso prie šalinių jo sienų; jose tam tikslui išima špuntas, į kuriuos ir įtaiso truputį paplonintus lentelių galus; galinę lentelę primuša prie galinės pastalčio sienos vinimis.

Pastalčius kartais daro truputį kitokius, būtent geresnius ir gražesnius. Prie šalinių pastalčio lentų yra prišlietu du rąstelyčiu, kuriodu susiduria su priešakine siena akliniu liežuvėliu, o prie galinės sienos prisisuka juodu šrūbais arba paprastai primuša juodu vinimis.

Pastalčio dugno viršų sumuša iš lentų, padėtų išilgai pastalčio ir priešakiniu savo galu įleistų į špuntą, kurs yra išimtas priešakinėje pastalčio lentoje,

Pieš. 28.

Pieš. 29.

o užpakalinius galus pritaiso vinimis arba šrūbais prie galinės pastalčio sienos.

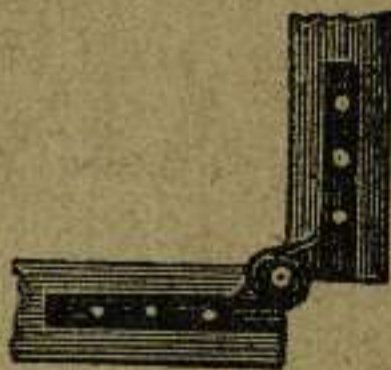
Daug geresnis yra virtuvinis stalas spintelės pavidale, su viena arba dviem suveriamom durytėm ir lentyna spintelės vidūje. Stalo viršui, pastalčiui ir spintai būtinai reikia išrinkti su tiesiomis metaugomis apušį, be šakų ir matomų medžio ydų. Labai gera yra tam tiksliai liepa, kurią gana lengvai galima nudailinti. Tokius stalus palieka nedažytus ir nepaliruotus; ypač dailiai turi būti nutaisytas stalo viršus, kurį daro iš lentų $1\frac{1}{2}$ —2 pirštų storio, kad galima būtų prireikus kuomet suploninti.

Paprastuosius stalus daro labai įvairiai. Paprasčiausias tokių stalų pavidalas (pieš. 28.) maža tesiskiria nuo virtuvinių, tik jis visuomet yra dažomas ir paliruojamas.

Pastalį riša akliniais liežuviais ne lygiai su kojomis, bet taip, kad paskutinės šiek-tiek prasikištų. Kojas daro stačias, kertėtas arba ir tekintas. Stalo viršus susideda iš 3—4 lentų, sujungtų ant klijų paprastais špuntais, kad neišgvertų.

Pieš. 30.

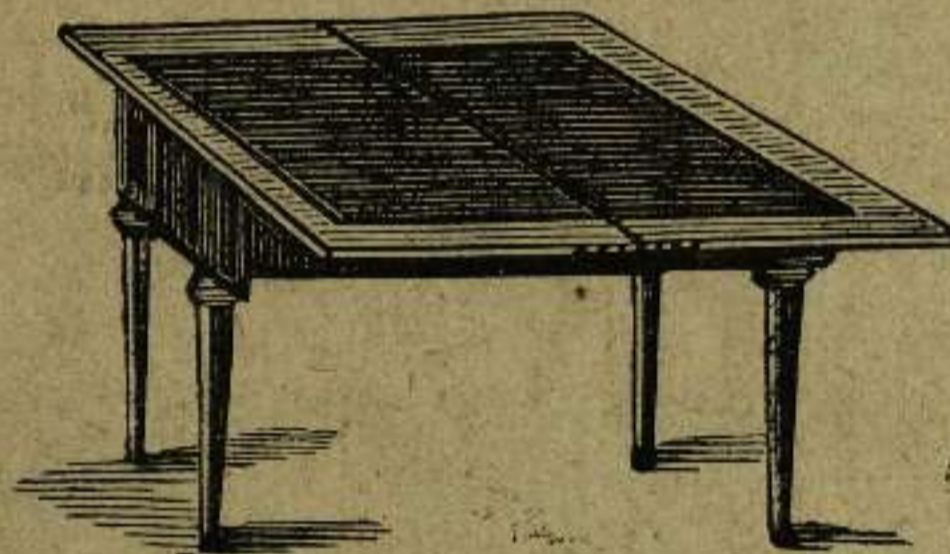

Pieš. 31.

Viršų pritaiso prie pastalio taip vadinamais varais, nedideliais rąstelyčiais, pritaisytais ant klijų prie apatinės viršaus lentos, o jų liežuviai įeina į tam tikrus pastalio lizdus, kaip parodo pieš. 29. Tokių varų, pagal stalo didumą, stato 4—8.

Čia teipgi reikia priskaityti ir stalus tokio pavidalo, koks yra parodytas ant pieš. 30. Tokie stalai esti šiek tiek siauresni ir trumpesni, negu paprastieji stalai.

Lošiamasis stalas paviršutiniškai yra panašus į paprastą stalą, bet skiriasi nuo jo ypač tuo, juog jo viršus susideda iš dviejų pusių, sujungtų viena su antra kilpomis, parodytomis ant pieš. 31. Vienoje viršaus pusėje yra padaryta skylė, į kurią įkištas yra kietis, su kurio pagalba viršų galima pasukti į kurią nori pusę, sulenkti ar atidengti, ir tuokart, atidengus, pasidaro keturkampis ketvirtainis stalas. Kiekvienos viršaus pusės ilgis yra dvigubai didesnis, negu plotis. Lošiamieji stalai neturi ištraukiamų pastalčių, bet vienoj stalo pusėje yra dugnas, pavidale dėžės, kuri atsidengia pasukus viršų. Stalo kojas daro kertėtas, retai tekintas. Stalo viršaus vidurį užtraukia audeklu, o kraštus paliruoja (pieš. 32).

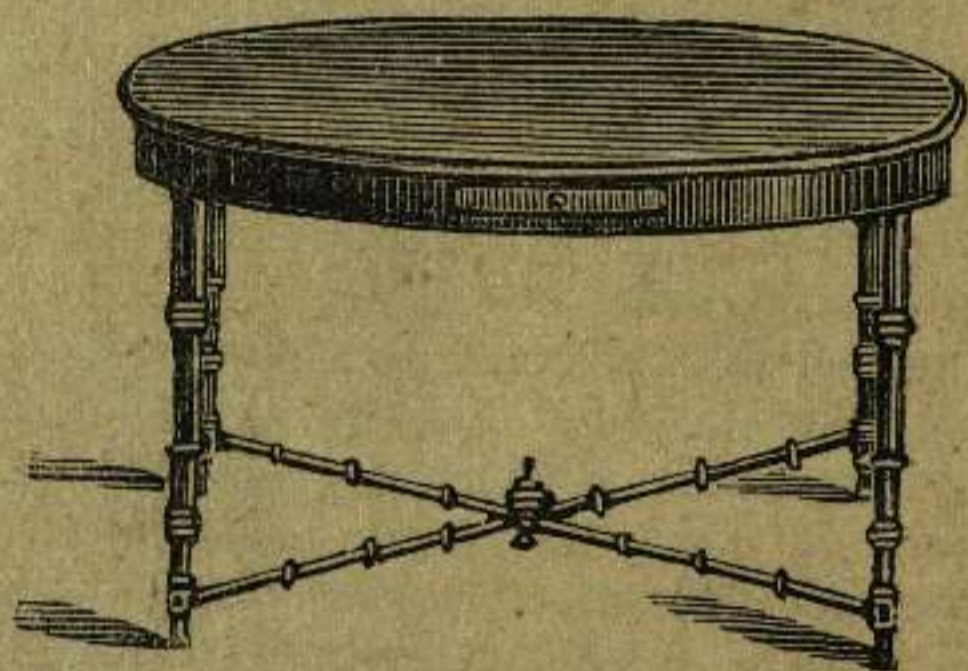

Pieš. 32

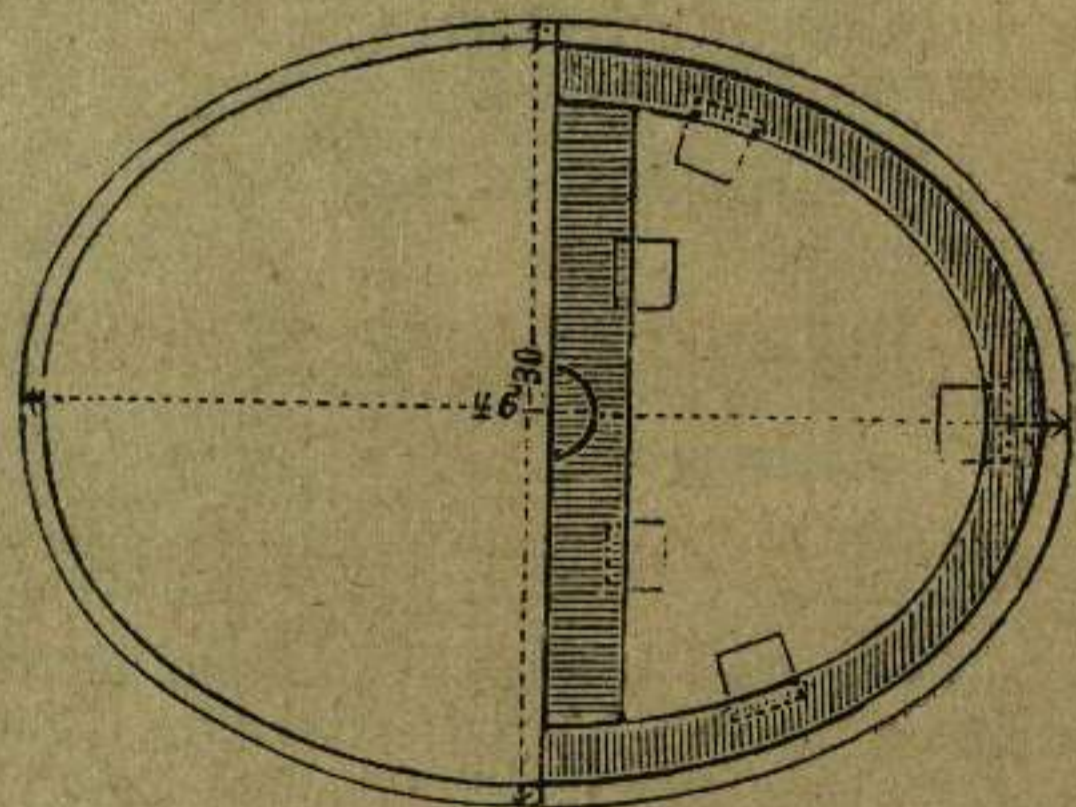
Lošiamieji stalai yra paskirti lošimui kortų keturiems lošikams, kurie sėdi viens prieš kitą. Todėl atidengtas stalo viršus turi būti tokio-pat ilgio, kaip ir pločio. Lošiamojo stalo viršų kartais daro kuverto pavidale, ir tuokart, jei stalas yra sudarytas, visi keturi kampai susieina vienoje vietoje. Tokį viršų daro iš penkių dalių — vieno keturkampio ir keturių kampų, kurie sujungti yra su keturkampiu kilpomis.

Toksai stolas yra labai ištaigus, bet netvirtas ir nestiprus, nes jo kojos greit išgversta.

Pusapvaliniai stalai turi viršų pailgai-apskritą. Tokio stalo paveikslas parodytas yra ant pieš. 33. Pa-

Pieš. 33.

Pieš. 34.

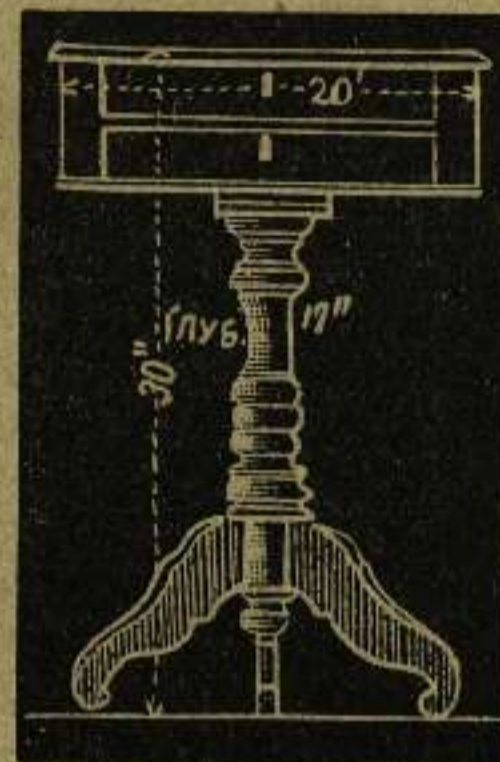
ilgasis pastalio ratas susideda iš lentelių 2 pirštų pločio ir 1 1/2 piršto angščio, kurias sukibo tarp savęs klėjais; ant tokio pusapvalinio pastalio užkibo viršų iš lentų

3/4 piršto storio; kad stiprius laikytų, viršų pritaiso prie pastalio ant varų (pieš. 34.).

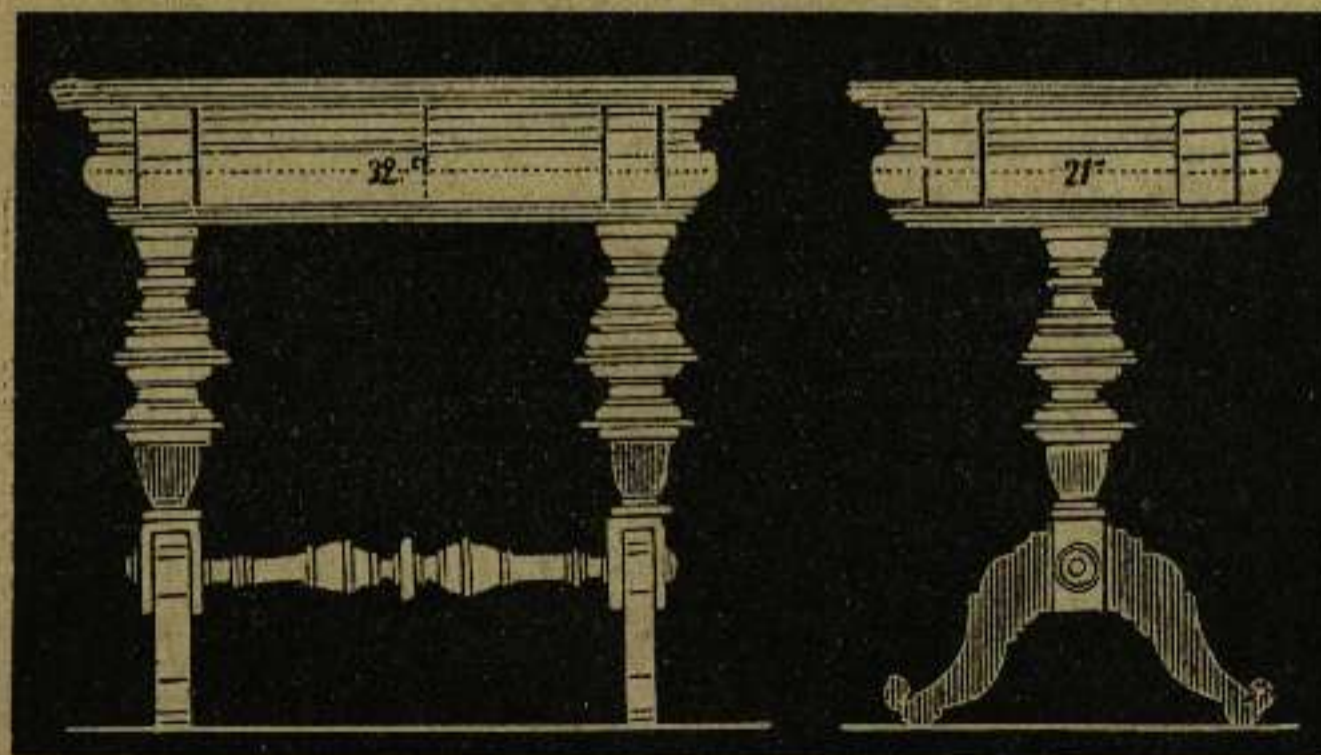
Tokius stalus daro ant vienos stiprios kojos su trišaku galu ar ant keturių tekintų kojų, sujungtų tarp savęs apačioje kryžma su koku-nors tekintu pagražinimu susi-keitimo vietoje.

Beto kiekviename beveik šiek tiek puikesniame bute galima atrasti apvalius staliukus ant vienos trišakos gale kojos arba ant keturių tekintų kojelių su sujungiamais rąstelyčiais apačioje. Tokius staliukus tankiausiai daro iš beržo ar alksnio ir nudažo juodai ar kitaip kaip. Kartais apvalius staliukus papuošia išdrožimais, o viršų padaro margintą.

Dirbamuosius moterų staliukus daro labai įvairiai, bet būtinai su vienu arba dviem pastalčiais. Pastalis susideda arba iš vienos trišakos gale kojos, kaip parodo pieš. 35, arba iš dviejų kojų, po vieną iš kiekvienos pusės, ir keturių kojelių (pieš. 36 ir 37). Vietoje

Pieš. 35.

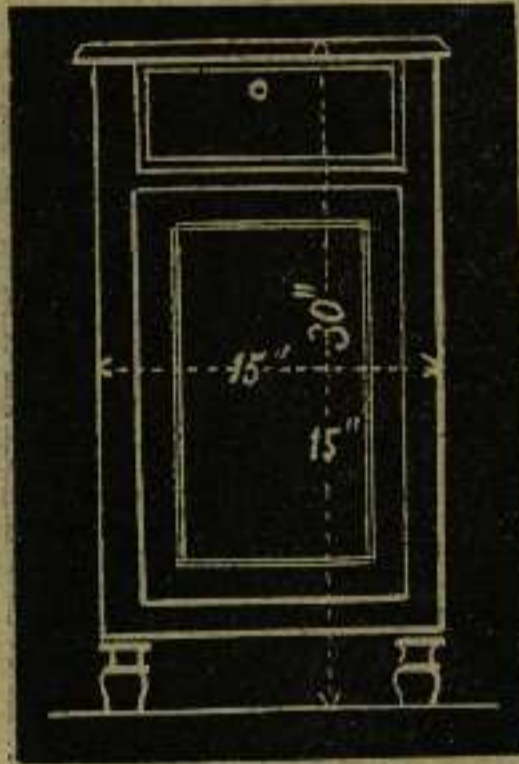

Pieš. 36.

Pieš. 37.

ištraukiamų pastalčių čia atsivožia ant kilpų stalo viršus, po kuriuo yra patalpinta dėžė, padaryta išilgai viso pastalio.

Spintastalis. Paprasčiausias ir labiausiai vartojamas tokio stalo pavidalas yra parodytas ant pieš. 38.

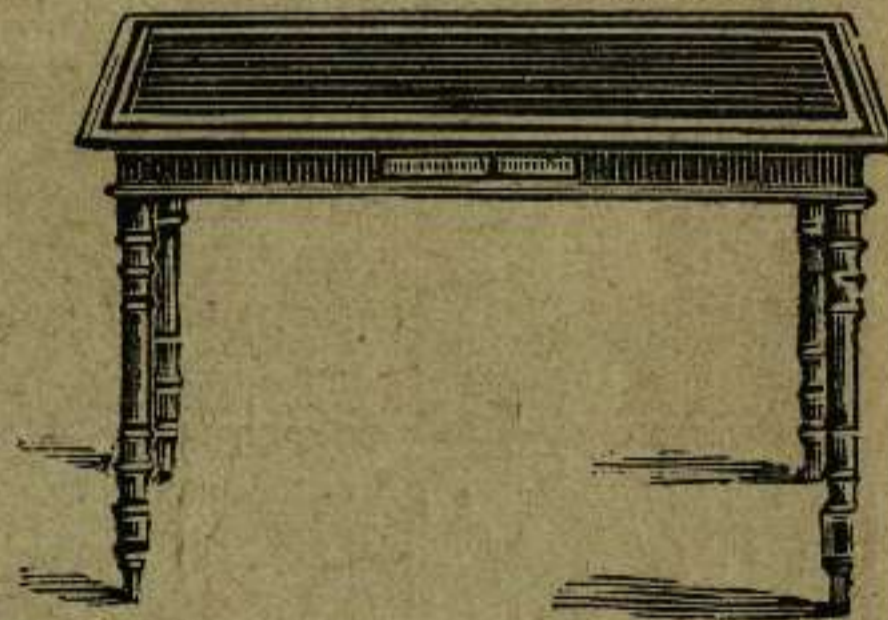
Pieš. 38.

Jis susideda iš nedidelės spintos ant keturių mažų tekintų kojelių su vienomis durytėmis ir lentynaite spintelės viduryje; augščiau spintelės yra ištraukiamas pastaltis. Tokiems staleliams uždeda kartais marmūrinį viršų.

Rašomieji stalai skiriasi dideliu įvairumu pavidalo ir didumo. Todėl pasakyti viena ką nors tikro apie jų darymą yra gana sunku. Apskritai reikia atskirti rašomuosius gabinėtinius stalus nuo rašomųjų moterų stalelių. Paskutiniai dažnai atsižymi ypatingu puikiu ištaisymu ir gudriais pagražinimais.

Paprastą rašomąjį stalą (pieš. 39) daro ant keturių kertėtų arba tekintų kojų su vienu arba dviem pastal-

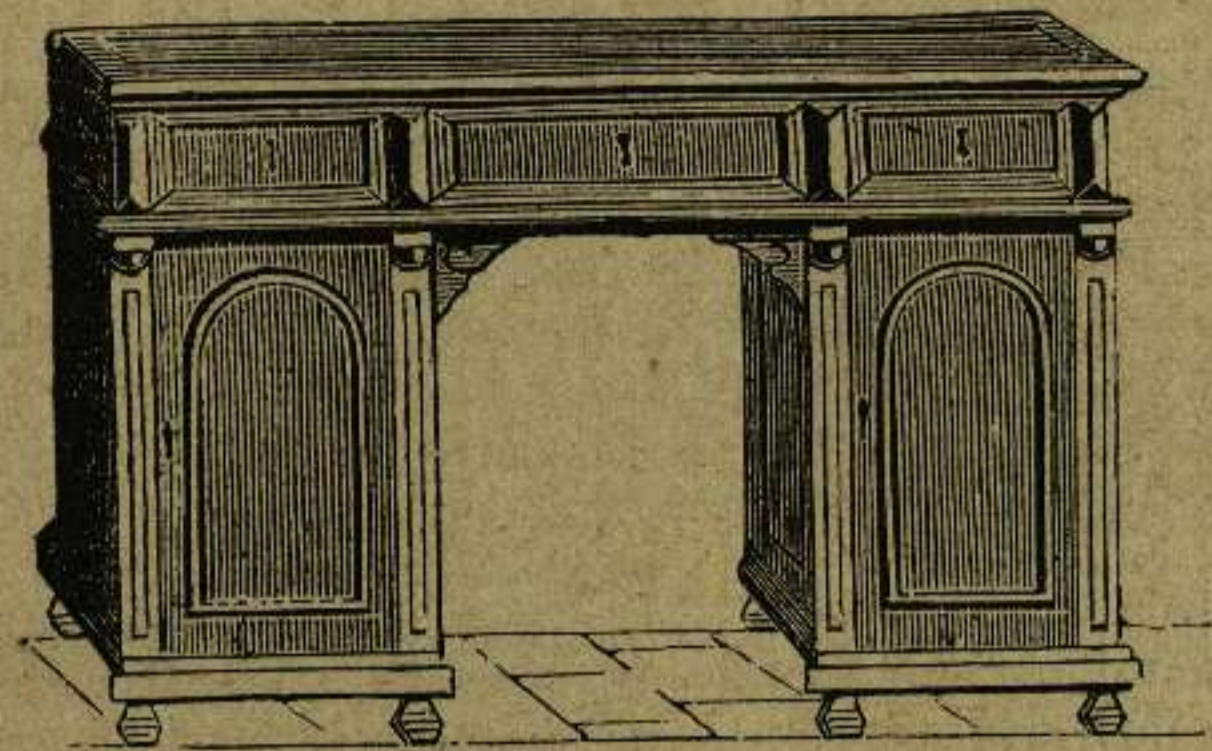
čiais. Pastalis rišasi taip pat, kaip ir paprasto stalo, už kurį jis yra daug didesnis, kaip į ilgį, taip ir į plotį. Viršų užtraukia audeklą ir prilipo prie jo skiestais dailidiniiais klėjais.

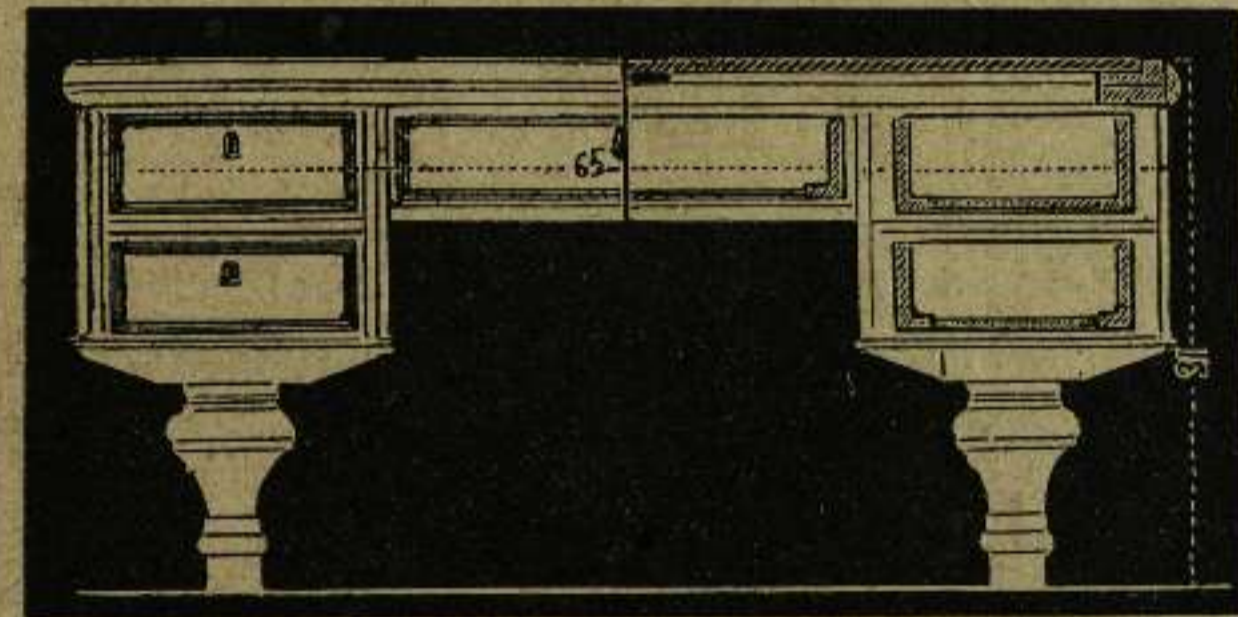
Pieš. 39.

Šiek tiek pasenęs, bet gana ištaigus rašomasis stalas yra parodytas ant pieš. 40. Jis susideda iš dviejų spintelių, ant kurių guli viršutinioji stalo dalis su trimis pa-

stalčiais. Vienoje spintelėje padaro ištraukiamas lentynaite, o kitoje — tokias pat ištraukiamas dėžutes. Kiekviena spintelė turi keturias tekintas kojeles $\frac{3}{4}$ —1 klap-

Pieš. 40.

Pieš. 41.

tuko (klaptukas = $1\frac{1}{2}$ verško*) augščio. Tokius stalus daro iš nebrangaus medžio ir aplipo lakštais. Stalo viršų užtraukia audeklą.

*) Raseinių pav.

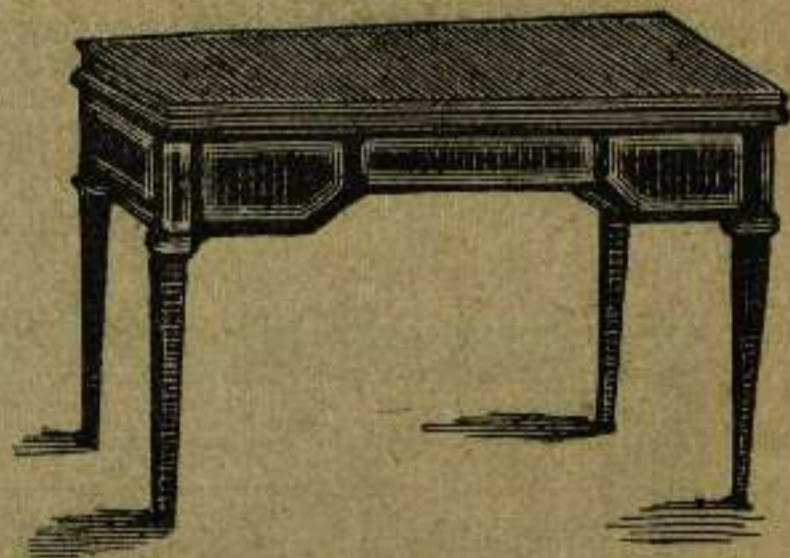
Geresnius rašomuosius stalus daro paprastai ant kojų, kaip parodo pieš. 41 ir 42. Jis turi penkis (kartais septynis) pastalčius ir stovi ant keturių tvirtų kojų, kurios viršuje baigiasi gvintais, įsukamais į motarkas, pritaistas prie pastalio apačios. Jo rėmai rišasi iš rąstelyčių perdėminiais liežuviais, o tarpus iš galų ir užpakalio užtaiso lentutėmis; iš priekio išsikišę yra pastalčių priešakiai. Ant viršaus uždeda stalo viršų, kurs

Pieš. 42.

susideda iš puspirstinių lentų, apjuostų aplinkui rėmu (iš lentų 4 pirštų pločio); jį pritaiso prie stalo apykabos. Patį viršų užtraukia žaliu audeklu.

Pieš. 43 parodo mažą rašomąjį moterų stalėlį ant keturių kertėtų kojų ir su trimis

Pieš. 43.

ištraukiamais pastalčiais. Stalas pagražintas mozajika.

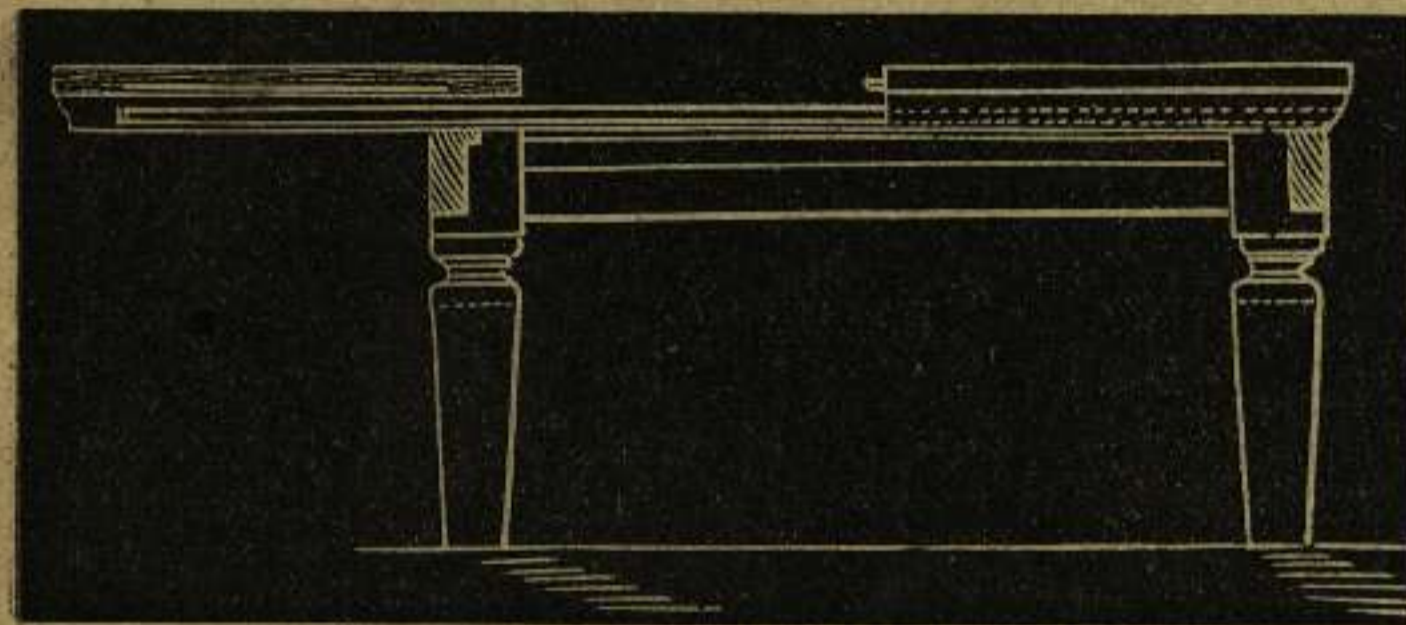
Gražesnius rašomuosius stalus moterų gabinėtams daro ant keturių tekintų kojų arba ant aštuonių kreivų, sujungtų po keturias kryžmomis (p. 44).

Toks stalus turi pastalčius. Jo rėmai rišasi iš rąstelių perdėminiais liežuviais.

Pieš. 44.

Valgomuosius stalus daro padidinamus, kad galima būtų jų ilgumą padidinti dukart, kaip paprasta. Tam tikslui stalo viršų, kurs susideda iš dviejų pusių, pritaiso ne stačiai prie pastalio, kaip kituose staluose,

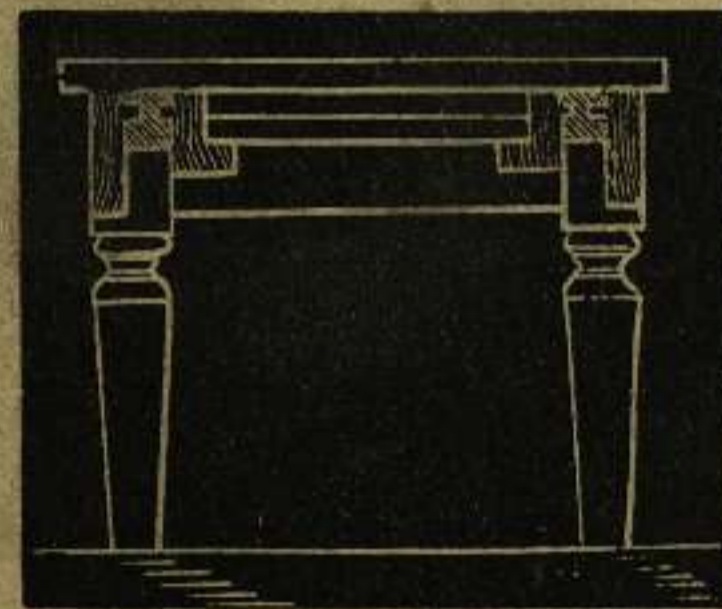
Pieš. 45.

bet uždeda jį ant dviejų kertėtų išilginių rąstelių, kurie gali judintis išilgai stalo tam tikrais lizdais, išpiautais šalinėse lentose, rišančiose pastalį. Atitraukus vieną stalo pusę, pasidaro tarpas, į kurį galima padėti atsargines lentas ir tokiu būdu padidinti stalo ilgumą.

Pieš. 45 ir 46 parodo tą valgomąjį stalą, perpiantą skersai ir išilgai, o pieš. 47 paaiškina, kaip reikia daryti viršų su pajudinamais rąsteliais.

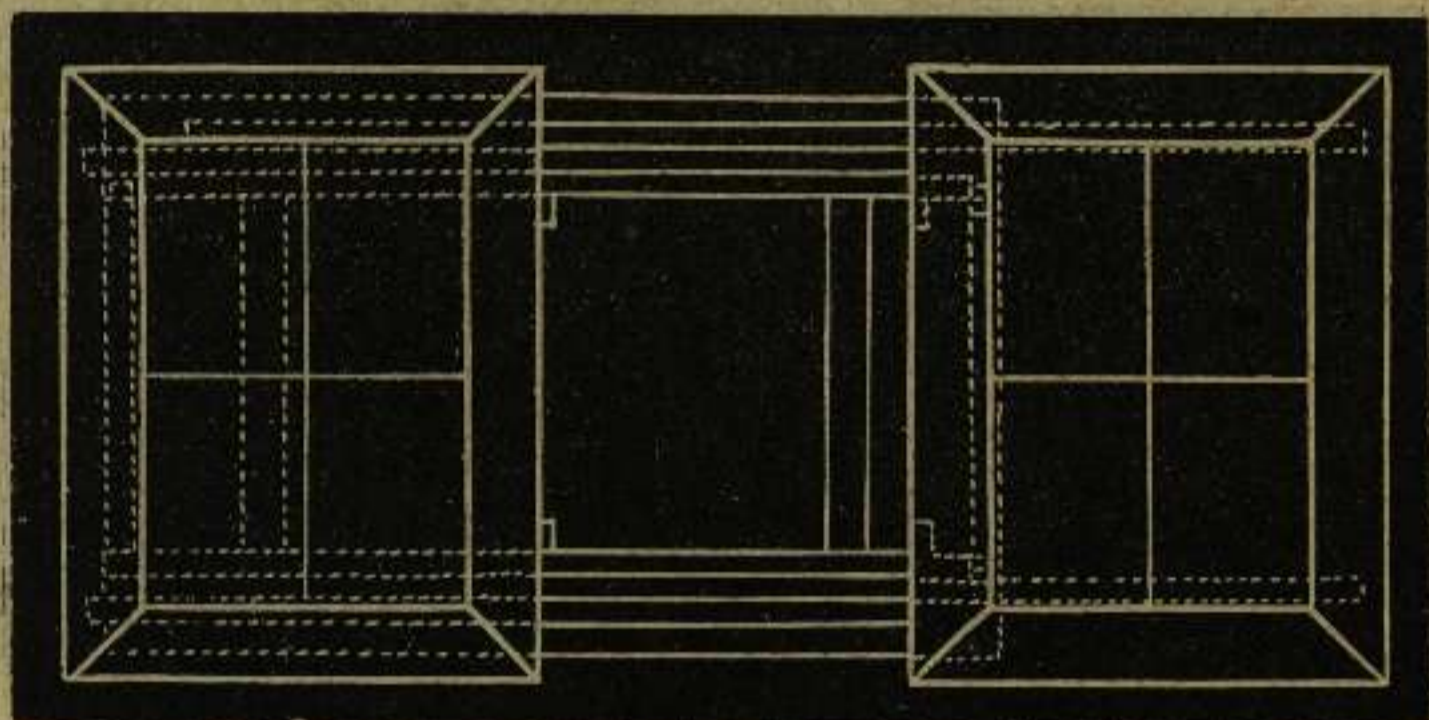
Tokius stalus daro visuomet ant storų kojų, prie kurių pritaiso kartais tekinėlius, kad galima būtų lengviau kurnorint pastumti.

Kaip reikia rišti nesutraukiamą tokį-pat stalą, parodo pieš. 48. Viršus yra parodytas neaplyptas; jeigu-gi

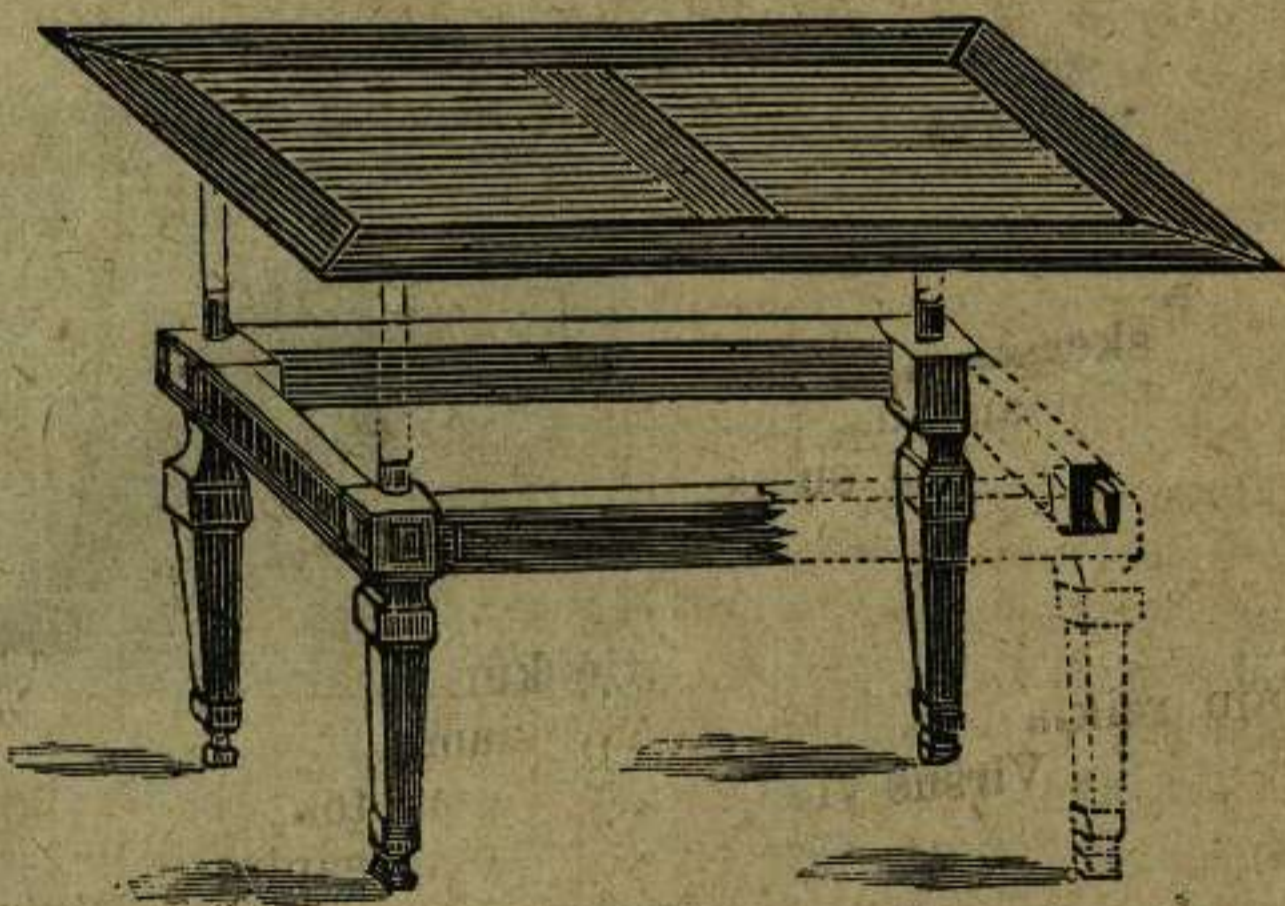

Pieš. 46.

reikia padaryti viršų iš ištiso medžio, tai lentos susikibo skersinėmis juostomis, o apačioje, kad neišgvertų, įsikala kyliai sulig viršaus paviršiumi. Pastalio rąsteliai įeina į kojų lizdus teipgi lygiai.

Pieš. 47.

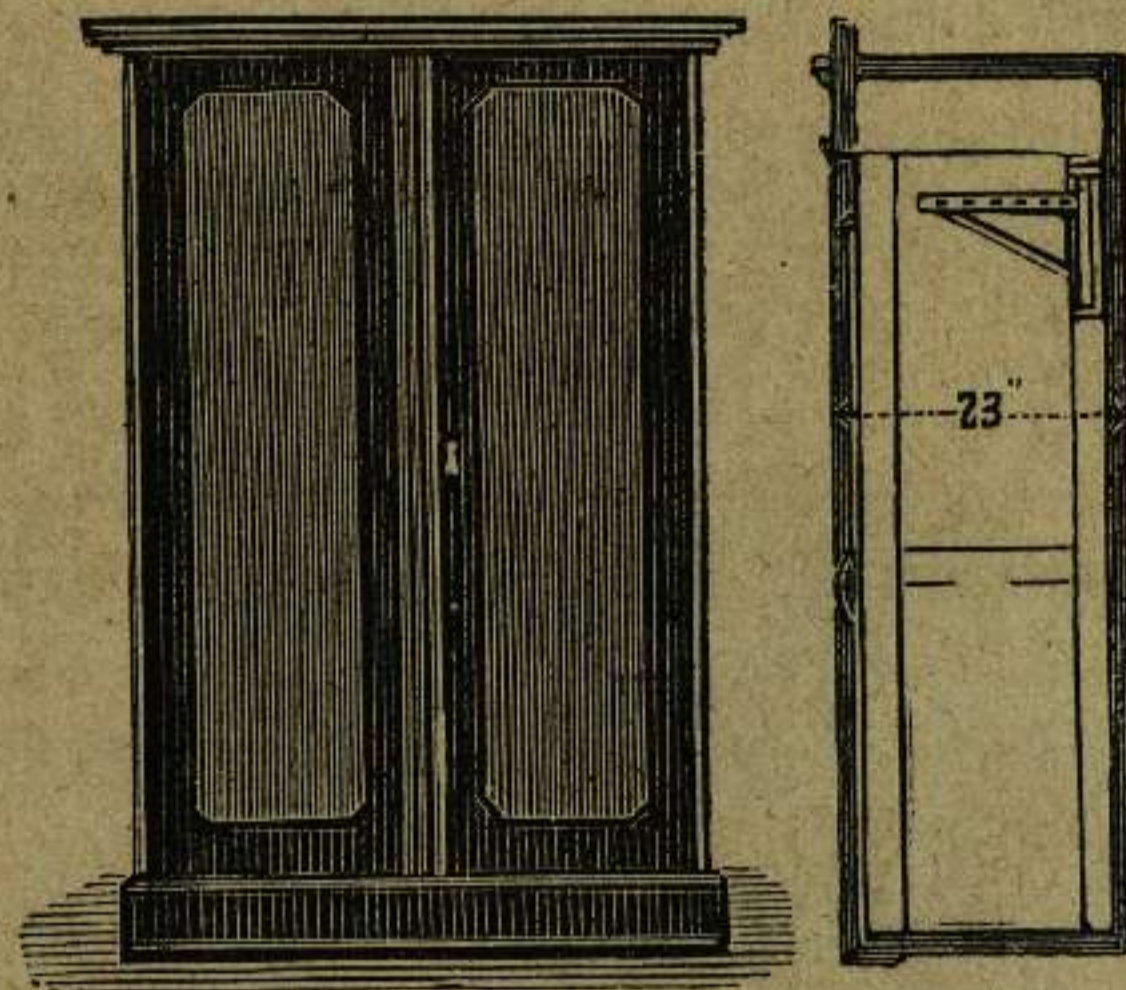

Pieš. 48.

Spintos.

Spintos. Tiejie kambarių rakandai atsižymi dideliu įvairumu, pagal tą, kokiam jie tikslui yra paskirti.

Spinta rūbams (pieš. 49 ir 50) sukabinti turi būti gana gili, kad jos viduryje galėtų patilpti viena ar

Pieš. 49.

Pieš. 50.

dvi eili, ant kurių rūbai galėtų kabėti laisvai ir nesirukšlentų.

Kiekviena spinta susideda iš šešių svarbesniųjų dalių: durelių, vienų ar dviejų, dviejų šoninių sienų, užpakalio, viršaus ir apačios, kurioje dažnai padaro vieną arba dvi dėži.

Sudedant spintą pirma sudeda jos šonus, ar lakštuotus ar paprastus, ir prie jų pritaiso keturkampius lizdus gulščiai įtaisytiniems liežuviams. Surišus šonines sienas su viršumi ir apačia, įstato spintos užpakalį, įvarę jį į išimtas pusjuostas šoninių sienų kraštuose.

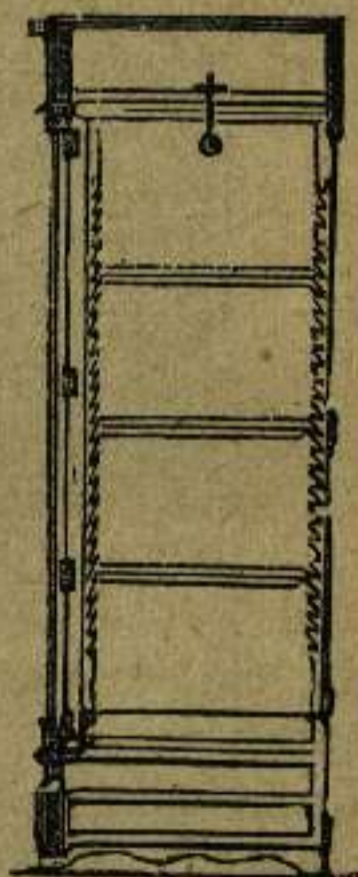
Spintos užpakalį galima pritaisyti teipgi ant klijų ir prisukti šrūbais.

Viršutines spintos apykabas pridengia išlaidomis, o apatines — klotėmis, kurių galai nutaisyti yra pavidale kertinių kojų. Gerose vienok spintose kojas daro tektintas. Spintos priekis susideda iš keturių rąstelių, surištų tarp savęs rėmo pavidale; prie stačiųjų rąstelių prisikabina duris, ar paprastos ar suveriamos, pagal to, koks platumas.

Rūbinės spintos viduryje padaro pajudinamas gembes. Tam tikslui prie spintos užpakalio, $\frac{1}{4}$ arš. nuo viršaus, pritaiso gulščiai per visą spintos plotį du rąstelių su apvaliomis skylutėmis, į kurias įstato pajudinamas gembes, kaip tai parodo pieš. 50.

Pieš. 51.

Pieš. 52.

Spinta skalbiniam (pieš. 51 ir 52) sudėti skiriasi nuo rūbinės spintos labiausiai tuo, kad jos viduryje vietoje gembų daro lentynas. Paprastose spintose tas

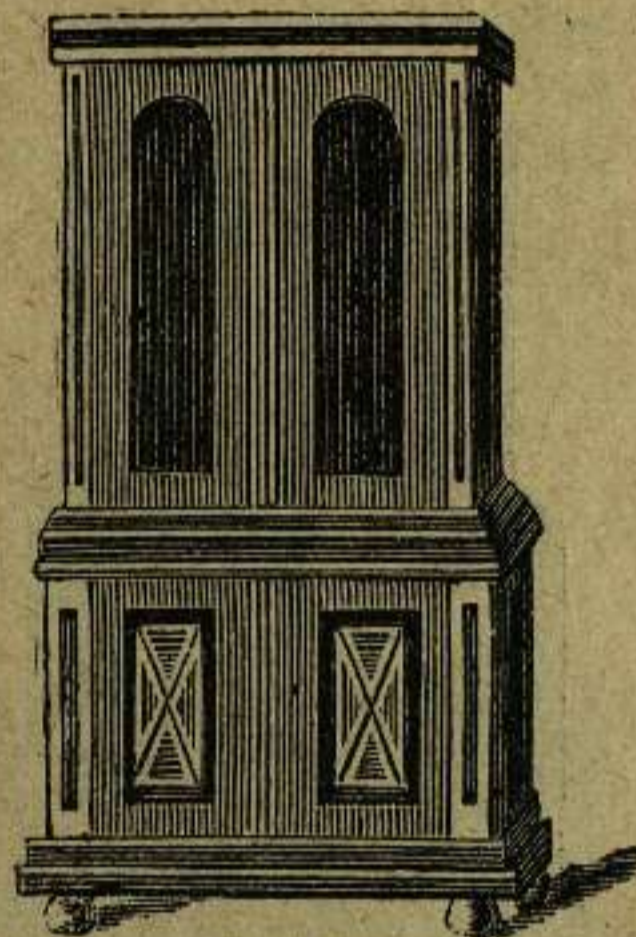
lentynas deda ant skersinių rąstelių, pritaisytų prie vidurinių šoninių sienų; geriaus-gi padarytose spintose pritaiso keturias stačias ir siauras lenteles su dantimis, po vieną kiekvienoje kertėje. Tarp dantų įstato skersinius rąstelius, ant kurių jau deda lentynas. Lentynų galima padėti kieknorint ir kaipnorint, augštai ar žemai. Pačios lentynos gali būti ne tik išimamos, bet ir ištraukiamos, kas labai yra paranku dėstant skalbinius.

Kas apie ištraukiamas lentynas, tai jas daro šiek-tiek kitaip, būtent prasikišę lentynų kraštai gali vaikščioti išpiovimais, padarytais šonuose. Tokia lentyna yra iš priekio atidengta.

Skalbinių spintos duris daro paprastas ir suveriamas; paskutinės labiausiai yra vartojamos.

Spintos knygom (pieš. 53) sudėti atsižymi nuo kitų spintų tuo, kad jos mažą sulyginamai teturi gilumą, ne daugiau, kaip $\frac{1}{2}$ arš.; to visai užtenka sutalpinti ant lentynų nors ir didžiausioms knygom. Į spintos duris įdeda stiklus. Lentynas knygų spintose daro visiškai teip-pat, kaip ir skalbinių spintose, tik čia nedaro ištraukiamų lentynų.

Spintos indams (54 pieš.) sudėti, dėl savo didumo ir sunkumo, paprastai yra daromos iš dviejų atskirų dalių, viršutinės ir apatinės, ir iš gero ir sunkaus medžio. Apatiniąją spintos dalį daro nuo 3 lig 4 pėdų augščio; ji yra daug gilesnė, negu viršutinioji pusė, kuri teturi tik $\frac{2}{3}$ to gilumo, kokį turi apatinioji dalis. Kaip viršutinėje spintos dalyje, teip ir apatinėje, indams sudėti daro lentynas; pati-gi spinta visuomet susideda iš keleto perskyrimų; beto apatinioji spintos dalis turi viršuje

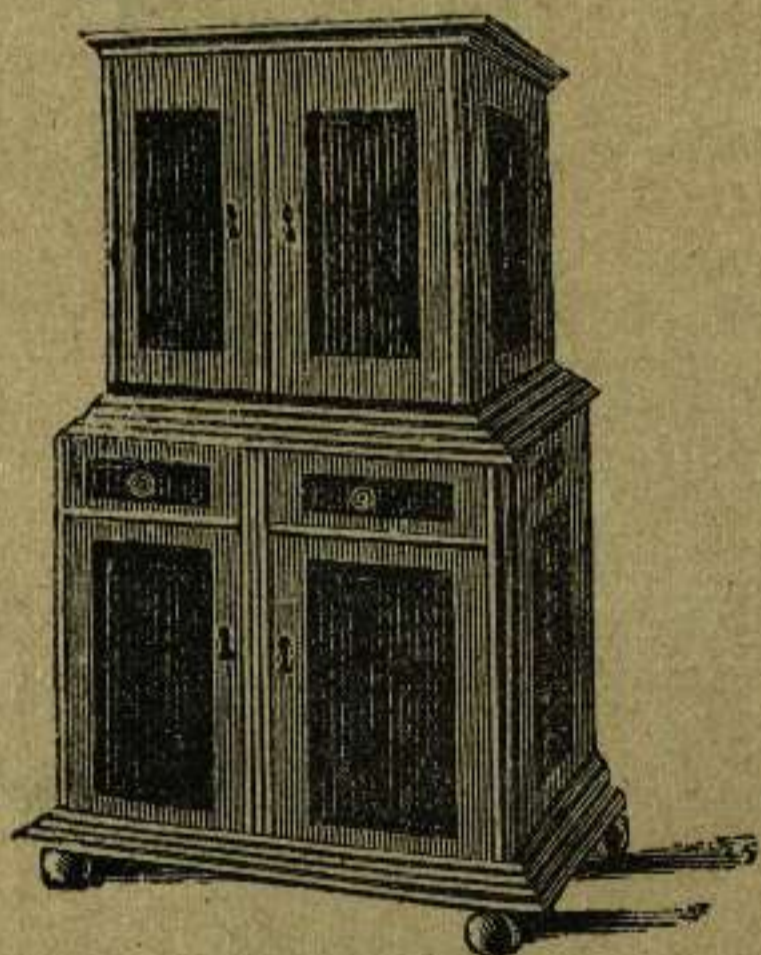

Pieš. 53.

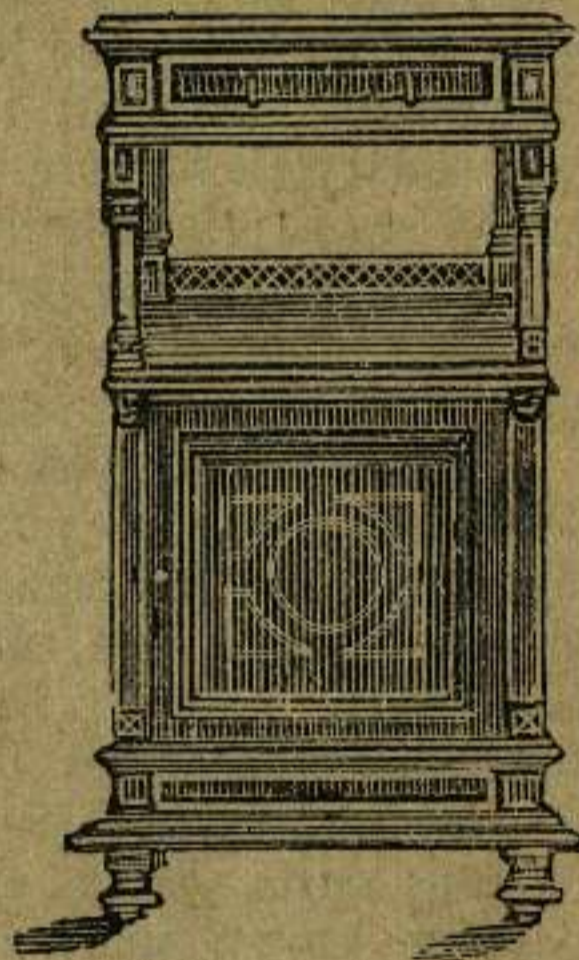
vieną arba du pastalčiu sudėti stalo skalbiniams, peiliams, šakutėms ir k. k.; pastalčio viršūje yra ištraukiama lentelė, kurią vartoja vietoje stalo; ant jos išima ir sudeda iš viršutiniosios spintos dalies arbatos indus.

Surišimas tos spintos niekuo nesiskiria nuo rišimo paprastos spintos.

Kartais vietoje viršutinės spintos pusės daro paprastas atidengtas lentynas ant tekintų arba drožytų puikių kojelių.

Pieš. 54.

Pieš. 55.

Mažos spintos visokiems mažmožiams laikyti yra daromos visuomet neaugštos, su dėžutėmis viršūje ar apačioje. Tokiose spintose paprastai esti nuo 1 lig 3 lentynų.

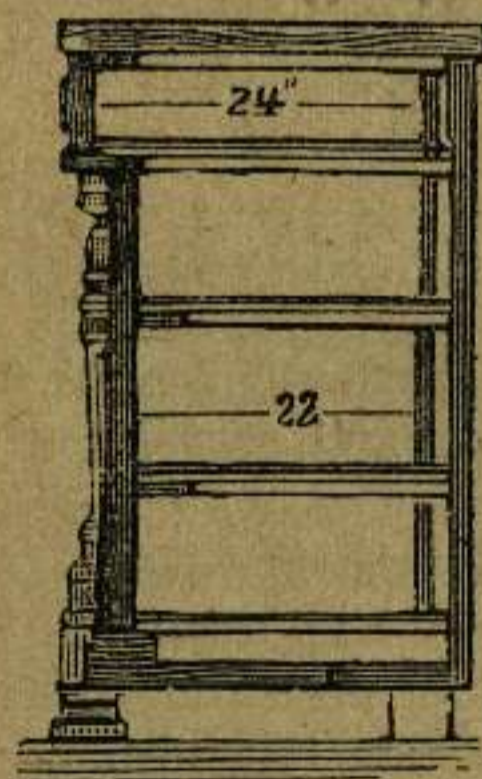
Spintaitės, parodytos ant pieš. 55, skiriasi nuo kitų, augščiau aprašytų, savo mažumu ir tuo, kad viršutinioji jos dalis yra tankiai daroma atidengta, pavidale lentynų arba stiklinės spintelės. Kaip viršutinėje, taip ir apatinėje spintaitės dalyje, visuomet daro lentynas.

Apskritai, spintaičių pavidalas esti labai įvairus, pagal to, kam jos yra paskirtos, beto lengvumas, puikumas ir dailumas — tai svarbiausios sąlygos renkant piešinius, pagal kuriuos žada jas daryti.

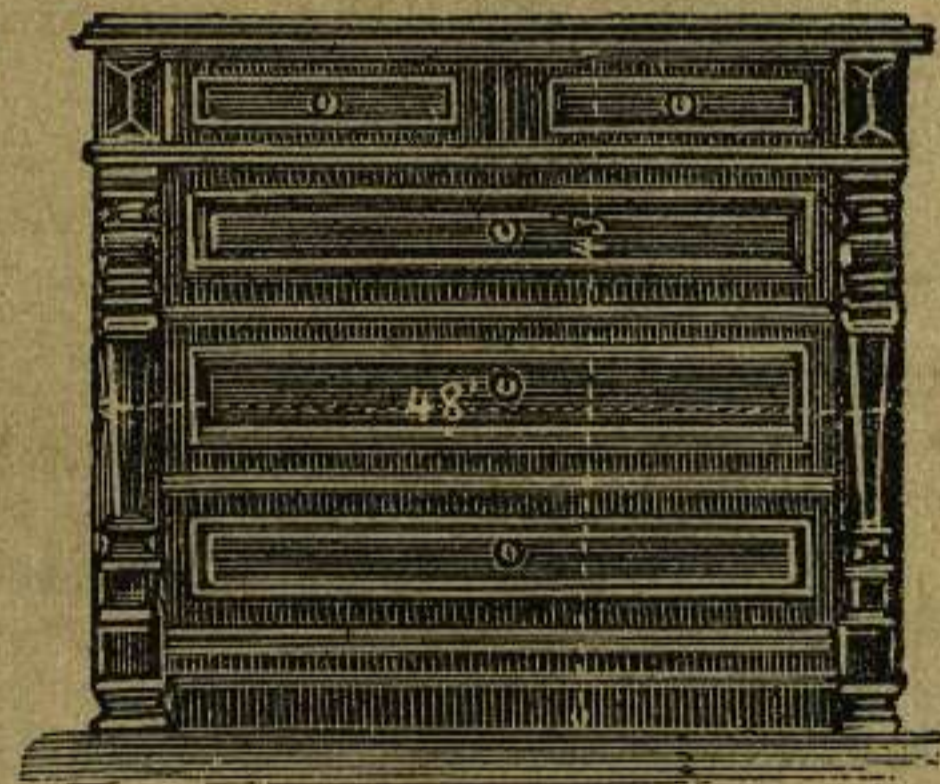
Komodai ir lentynaitės.

Komodai. Tos rūšies kambarių rakandai, į kuriuos sudeda skalbinius, rūbus ir visokius kitus daiktus, yra, kaip žinoma, labai įvairūs net pas neturtėlius. Todėl ir komodai yra daromi visoki: pradėjus nuo paprasto komodo, padaryto iš apušies arba eglės medžio ir pabaigus komodais iš ištiso ir juodo medžio su brangiais pagražinimais. Dėžių skaitlius teipgi esti įvairus, bet mažiaus trijų niekuomet nedaro.

56—57 pieš. parodo neprastą komodų pavidalą su trimis didelėmis ir dviem mažom dėžėm.

Pieš. 56.

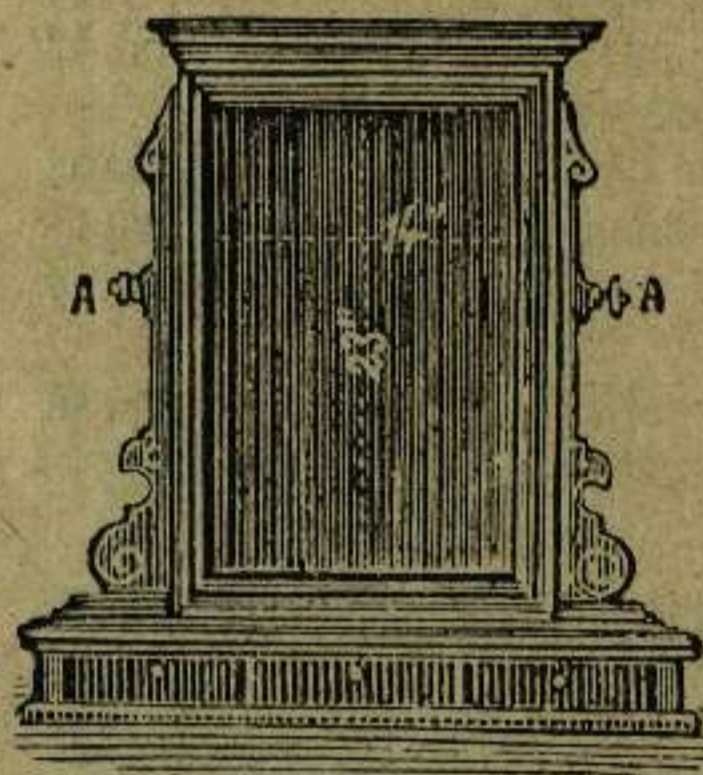
Pieš. 57.

Rišimas komodo yra apskritai panašus į rišimą spintos. Apačia rišasi teip-pat, kaip ir spintos apačia, ir užsi-

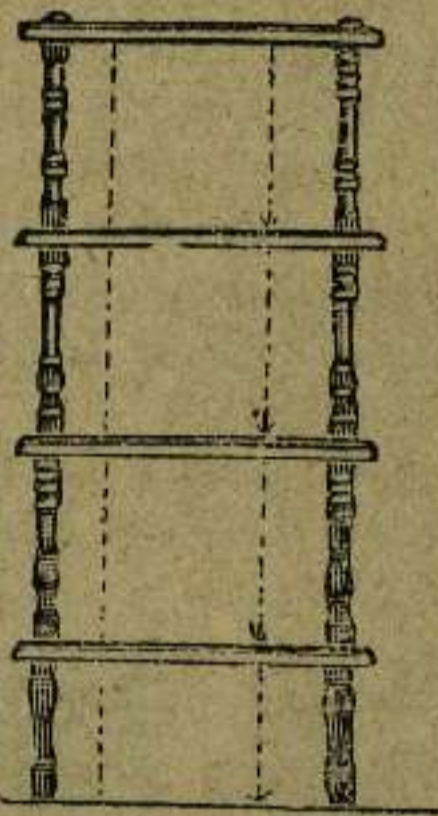
dengia klote; prie šonų-gi viduryje yra pritaisyti rąsteliai, ant kurių guli dėžės. Dėžės rišasi perdėminiais liežuviais ir pusakliniai.

Prie viršutiniosios komodo dalies primuša rišimui uždengti išlaidą, kuri apjuosia tris priešakines komodo puses.

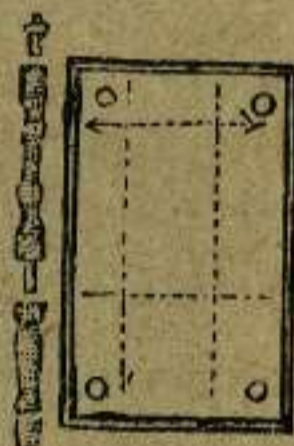
Neturtinguose namuose, kame neturi atskiraus tualeto moterų kambaryje, kartais stato ant komodo mažą tualetelį, parodytą ant pieš. 58. Jis susideda iš pastovo su

Pieš. 58.

Pieš. 59.

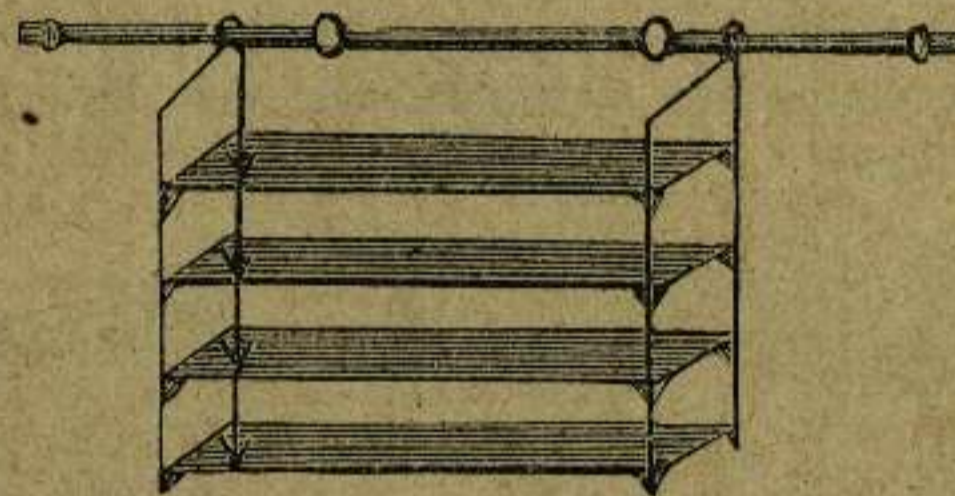
Pieš. 60.

trimis ištraukiamomis dėžutėmis ir iš veidrodžio rėme, kurs sukasi ant spenelių A, įleistų į šulelius ir veidrodžio rėmą.

Lentynaitės teipgi priklauso prie kambarių rakandų. Kaip jos išrodo, parodo pieš. 59. ir 60. Jos susideda iš keturių laibų tekintų kojų, ant kurių užmautos yra lentelės. Bet daryti lentynaites galima teip tik tuokart, kuomet jų kojos yra dailios, ir todėl, jei kojos turi būti gražios, tai jas daro tekintas; tuokart jos susideda iš atskirų gabalėlių, kuriuos suduria vieną su kitu ant kliju po to jau, kaip užmautos tapo lentelės.

Lentynaites daro teipgi kabančias ant gembių, įmuštų į sieną, ir todėl prie jų turi būti pritaisyti rinkiai.

Pieš. 61 parodo ypatingas tokias lentynaites, kurios padarytos yra iš lenktos ir nudažytos juodai vielos. Juo-

Pieš. 61.

sianti viršuje lentynas viela yra sulenkta į rinkius, kuriuose įkišta yra lazda. Tokias lentynaites galima ir pakabinti.

Lovos ir kiti daiktai.

Lovos esti medinės ir geležinės. Paskutinės labiausiai yra vartojamos po namus su mažesniu turtu, nes jos užima mažiaus vietos ir pigiai temokamos. Apie geležines lovas mes čia nekalbėsime.

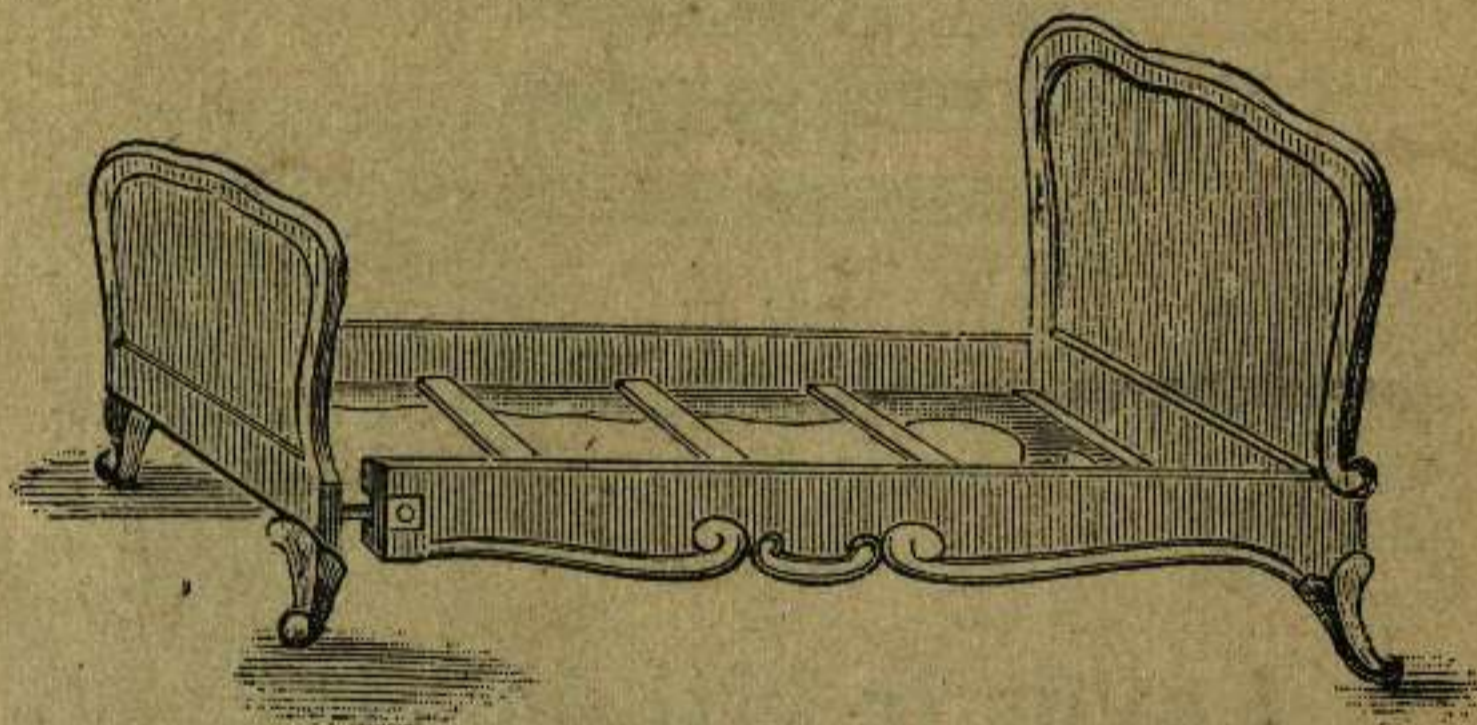
Medinė lova, ar šiokia ar tokia, didelė ar maža ji būtų, visuomet susideda iš dviejų galų ir dviejų šonų su skersiniais rąsteliais, iš kurių susideda rėmas. Jei vietoje šieniko deda materacą su lingėmis, tai jį deda staciai ant skersinių, paprastiams-gi šienikams dar užtiesia išilgai lentas.

Lovos (pieš. 62) galus daro lakštuotus; šonus retai įleidžia aklinau ant kliju, tik jų galus kartais nutaiso pavidale plokščių liežuvių ir įstato į tam tikrus lovų galų lizdus. Lovą tuomet suveržia gvintais, todėl tam tikslui lovos galuose padaro gvintams įdubimą, o prie

lovos šonų iš vidaus pusės pritaiso sankabas suatviromis skylutėmis, per kurias įleidžia gvintus, išukamus į lovos galus.

Tokias lovas daro iš gerai išdžiūvusio medžio, aplipo lakštais ir paliruoja. Brangesnes lovas daro iš ištiso medžio; kojas daro piaustytas.

Lovas daro ar vienam ar dviem gulėti, todėl, pagal to, jos yra platesnės, ar siauresnės, bet ilgis visuomet pasilieka tas-pat.

Pieš. 62.

Vaikų lovos atsižymi ne tik savo mažesniu didumu, bet ir platesnėmis jungiamomis šoninėmis lentomis, ant kurių dar pritaiso dažnai ir statinėlių. Jos esti ir mažesnės ir didesnės, pagal amžių vaikų, kuriems jos yra paskirtos.

Vietoje galų kartais daro tik rėmus, kuriuose lentos vietą užstoja audeklas, užtiestas iš uždangos vidaus pusės. Audeklą ima įvairių dažų ir kokybės, bet vistiek jis neturi būti permatomas; užtiesia audeklą ant rėmo ar dailiai ar su rukšlėmis, pagal to, ar jis yra išmargintas, ar ne. Viršutiniąją uždangos dalį pagražina išdrožimais iš ištiso medžio. Pačias-gi uždangas daro iš beržo ir aplipo lakštais. Kas apie uždangos dalis, tai jų daro nuo 3 lig 7.

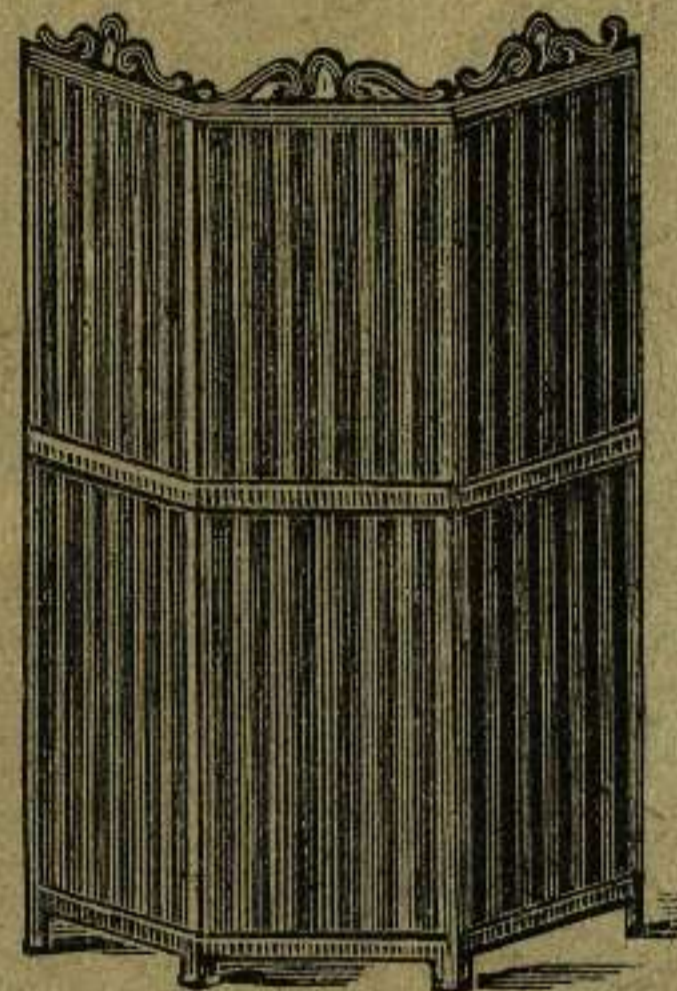
Uždangos (pieš. 63) yra vartojamos uždengti kuriems-ne-kuriems kambario kampams. Jos susideda iš atskirų dalių ant trumpučių kojų; dalis jungiasi tarp savęs kilpomis.

Krosnių ir langų uždangos (ekranai) yra mažesnės ir daro jas iš vieno rėmo ant keturių kojelių. Kadangi stato jas tankiausiai turtingai parėdytuose kambariuose, todėl jų nutaisymas ir pavidalas turi būti pritaikintas prie kitų rakandų kokybės. Tokios uždangos rėmas daromas yra iš ištiso medžio su išdrožtais pagražinimais. Ant rėmo užtraukia audeklą arba kokį išsiuvinėjimą vilnomis ir šilkais ant langelių (kanvos).

Langų uždangos teipgi turi būti padarytos puikiai ir dagi teip, kad nebūtų ant jų bereikalingų pagrožinimų. Vietoje audeklo čia parankiaus ir puikiaus yra įdėjus į rėmą palšą stiklą, kurs, praleizdamas šviesą, apsaugoja nuo saulės.

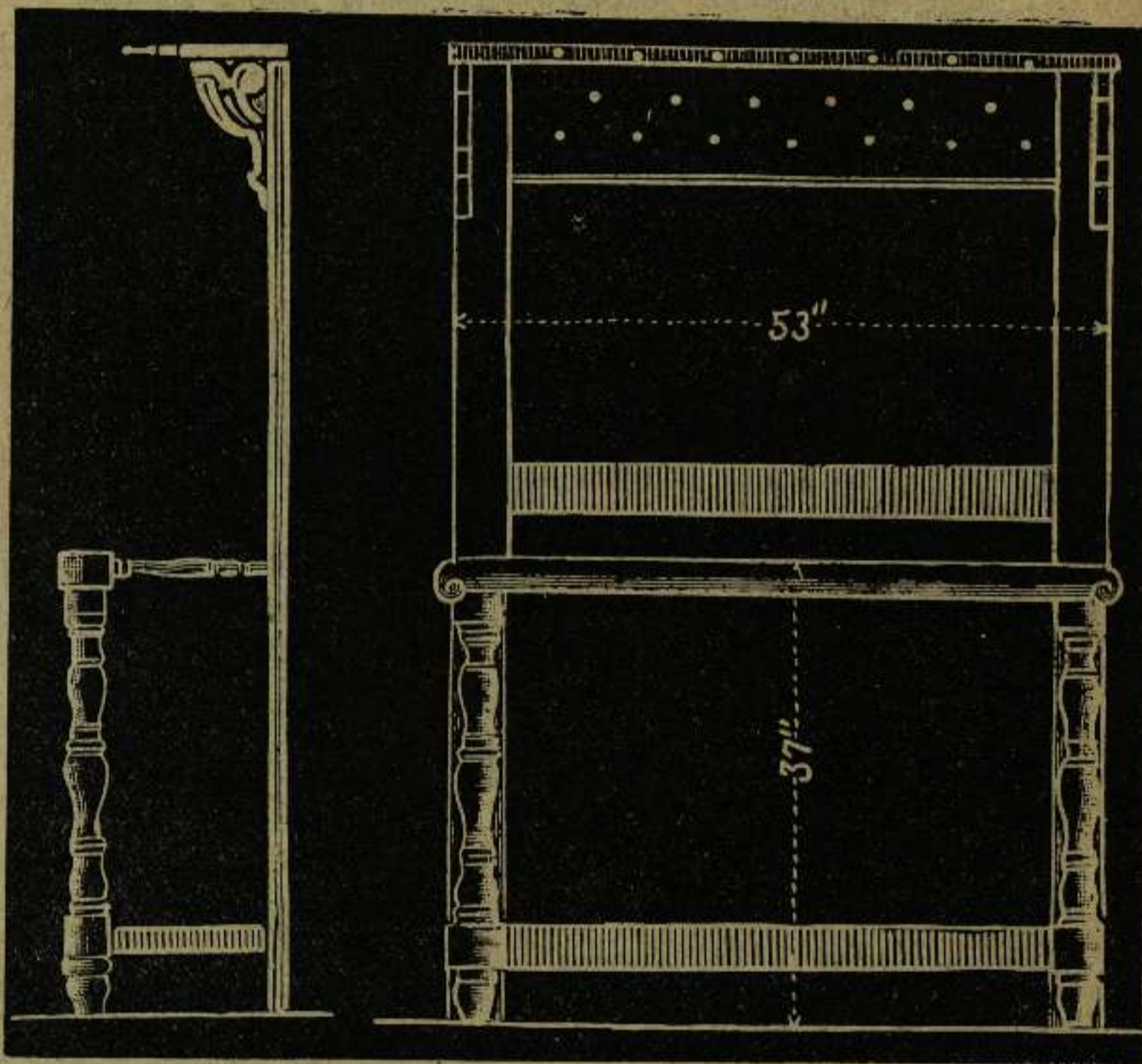
Tokias langų uždangas, suprantama, testato tik apatiniuose namų gyvenimuose.

Pakabinėklės priekambariuose daro įvairias: sienines ir stovinčias. Sieninės pakabinėklės geros yra mažiems priekambariams, nes užima maža vietos; jas daro nedideles, ne daugiau, kaip 1½—2 arš. ilgio. Stovinčios pakabinėklės tinka dideliems priekambariams, kur jas stato palei sieną. Kaip vienas, teip ir kitas daro tankiausiai iš uosinio medžio. Pieš. 64 ir 65 parodo labiausiai vartojamas stovinčias pakabinėkles. Trijs eilės tekintų gembų, ant kurių kabina rūbus, įtaisytos yra į

Pieš. 63.

lizdus ant klijų. Kaip daryti tokias pakabinėkles, aiškiai pamoko piešiniai, ant kurių teipgi nurodytas yra jų didumas.

Pieš. 64.

Pieš. 65.

Pagražinimas rakandų. Nors geriausiai būtų padarytas koksai rakandas, jis vienok neišrodys kaip reikiant, jei jo pavirši paliks nenuvalytą ir nenudailintą. Todėl paliravimas ir lakiravimas yra čia labai svarbus,

nes tokiu būdu rakandą ir iš paprasčiausio medžio galima patraukti pavidale kokio-norint brangaus medžio, k. a. juodojo ir k.

Beto dar kartais papuošia rakandus mozajika arba inkrustacija.

Inkrustavimas priklauso prie lengviausių darbų, nes tam tik tereikia mokėti piaustyti mažu piūkleliu, kurį vartoja prie išpiaustomųjų darbų, teip prasiplatinusių tarp einančios mokslą jaunūmenės.

Skirtumas tarp paprasto išpiaustinėjimo ir inkrustavimo yra toks, kad prie išpiaustymo visos išpiautos lentelės yra atmetamos, kaipo nereikalingos, o prie inkrustavimo iš tų tai lentelių ir prirenka paveikslą. Jei paimsime dvi lenteli, vieną juodą, o antrą šviesią, ir, uždėję vieną ant antros, piausime piūkleliu abi kartu pagal pabrėžtus brūkius ant katros-nors lentelės, tai, suprantama, išpiovimai bus vienodi kaip vienos lentelės, teip ir antros. Jei toliaus katrą-nors lentelę, padėkime — šviesiąją, paimsime ir padėsime ant kokios kitos lentos ir išpiautas tos lentelės vietas uždėsime išpiovimais antros lentelės, padėkime — juodosios, tai apturėsime tą, ką paprastai vadina inkrustacija. Suprantama, kad galima išpiauti vienkart kelis lakštus (plonutes lenteles) ir tokiu būdu surinkti inkrustaciją iš trijų ar keturių medžio rūšių, kas dar bus puikias.

Kad parankiaus būtų išpiauti inkrustaciją iš kelių lakštų kartu ir kad tie lakštai nesijudintų piaunant, jų galus sulipo popiera. Išpiovus lengva galima lakštus peiliu perskirti.

Visus išpiovimus, jei jų yra daug, reikia surinkti į atskirą dėžę ir sužymėti pieštuku: teip lengviaus yra surinkti inkrustaciją, kurią daro šiteip: ima vieną lakštą, pvz. juodą, baltą ar raudoną, kurs vadinasi pamatu, nes jis yra padu (fon'u), primuša jį prie lentelės, o paskui ima kitų dažų lakštus ir deda juos į pamatinio lakšto piūvius; teip-pat daro ir su kitais dažytaisiais lakštais,

Suprantama, kad dėstyti lakštų sklypelius reikia pagal piešinį ar paveikslą.

Kaip jau inkrustacija yra surinkta, reikia visus sklypelius sulipyti, kad nesubirėtų. Tam tikslui užtepa rašomosios popieros lapelį karštais kljais ir uždeda jį ant surinktos inkrustacijos, o paskui deda visa ką vienkart į sąvaržas pradžiūti.

Teip tai renka inkrustaciją pagal piešinį su kreivais brūkiais, bet jei būtų piešinys su tiesiais brūkiais, tai ją galima būtų padaryti dar lengviaus. Tuokart sudeda tiek lakštų kartu, kiek yra atmainų dažuose, o paskui tam tikrą piešinį išpiauja smailiu peiliu.

Jei piešinys yra gana painus ir išpiaustymų reikia daryti daug, tai vietoj žymėjimo jų galima paimti iš aptiekos limpamosios popieros lapą ir ant jo krauti paeiliui pagal piešinį išpiautuosius sklypelius. Tokiu būdu galima daryti painiausią mozajiką, kuri yra ta pati inkrustacija, tik daug dailesniame ir puikesniame pavidale.

Neskaitant inkrustacijos ir mozajikos iš medžio, rakandus dar puošia inkrustacija iš liako, perlu, šlapio kaulų, želvių ir bronzo.

Tos rūšies inkrustacija yra tarsi pereinamas laipsnis prie piaustytų pagražinimų. Iš tikro, jei mes panorėtume ant medinio pagražinimo pado padaryti perlinę žvaigždę, pasirodytų, kad išpiauti jos vienkart su kitais lakštais negalima nors dėlto, kad negalima gauti tam tikro didumo perlinio lakšto. Bet padėkime, kad mes sulipe ir padarytume tokį-pat reikalaujamą lakštą, vistik jo kietumas skirsis nuo medžio kietumo ir todėl pats išpiovimas vienkart bus beveik negalimas. Yra dar ir kitų neparankumų: perlo negalima prilipyti prie medžio paprastais kljais, o antra, piaustant piūkleliu pasirodo labai nedailūs piūviai.

Dėl tų visų priežasčių prisieina kitaip tą darbą atlikti. Išpiaustę medžio lakštus ir surankioję sklypelius, mes paliekame neužimtas vietas, paskirtas perlui. Tokiame pavidale mes užlipome inkrustaciją ant paskirto išdarbio, išpaudžiame į sąvaržas ir paliekame pradžiūti,

Paskui kiekvieną perlinį sklypelį atpiaujame skyrium, prižiūrėdami, kad jie būtų kiek galima lygūs. Medinei inkrustacijai pradžiūvus, mes nuimame sąvaržas ir nuvalome liekus kljus, paskui kiekvieną perlinį sklypelį išpaudžiame į savo vietą. Tą pabaigę, prilipome inkrustaciją ir suveržiame sąvaržomis.

Pritaikymas perlinių sklypelių prie savo lizdų jau yra pereinamas laipsnis prie piaustytų pagražinimų, kuriuos atlieka tam tikrais kaltais visokio didumo.

Visa ką čia pasakyta galima pritaikinti prie kaulo, želvių ir naugių. Visas skirtumas yra tik prilipyme ant vietos; tam tikslui yra vartojami žuvų kljai, praskiesti uksumi.

Ne visokias inkrustacijas iš medžio tegalime padaryti. Padėkime, mes norime padaryti gįslas ant lapelio. Suprantama, kad paprastu būdu mes to nepadarysime — nes piūvis yra teip siauras, kad išpiovimas ar visai išnyks piaunant, ar visas suluš įlinkimuose.

Tokiuose atsitikimuose teip galima padaryti: 1) ar daryti su medžiu teip-pat, kaip mes darėme su perlu, kas yra labai sunku, 2) ar užlieti gįslą tam tikro dažo liaku. Liakas tokiuose darbuose laikosi labai tvirtai ir išrodo gana padoriai.

Kambarių parėdymas. Čia bent kelis žodžius pasakysime apie kambarių parėdymą.

Rėdyti kambarius turime pagal savo įstangą, ir pirmiausiai privalome žiūrėti rakandų ištaigos, o paskui jau jų gražumo. Reikia apskritai pasergėti, kad geri, dailūs rakandai tankiausiai esti puikesni ir tvirtesni, negu pirkti už tą-pat prekę rakandai su puikiais išpiaustymais ir kitais pagražinimais. Paskutinės rūšies rakandai beto reikalauja didesnio prižiūrėjimo, nes kitaip jie greitai gadinasi ir prigeria dulkių.

Rakandų kambaryje turi būti užtektinai, bet jų vėl nereikia prigrūsti perdaug, nes tai ir neparanku ir nesveika. Teip-pat ir rakandų didumas turi būti atsakomas pačiam kambariui; dideli rakandai mažame kambaryje

padaro paskutinį tarsi kokią landynę. Veidrodžiai pagražina kambarį, jis tuokart išrodo ir šviesesnis ir didesnis, bet kadangi dideli veidrodžiai, lango arba durių didumo, ypač veidrodžiai, įtaisomieji į sienas, išrodo kai kokia erdvė, todėl jų nereikia talpinti siauruose tarpangiuose arba tarpduryse, kad neatimtų luboms matomos atramos. Sienų dažai ar apmušai turi taikintis su kambario rakandais, nors čia ir nėra reikalaujama visiško vienodumo. Reikia atsiminti, kad iš saulės spektro dažų (raudonas, oranžinis, geltonas, žalias, mėlinas, vijolėtinis) labiausiai taikosi tarp savęs teip vadinamieji priediniai dažai, t. y. tokie, kurie susimaišę padaro baltą dažą: įvairios atmainos raudono su geltonu, mėlino su oranžiniu, violėtinio su geltonu — ir atkaliai.

Baltas ir pilkas dažas taikosi tarp savęs, ir jų priemaiša gali sutaikinti ir kitus dažus.

Rakandai iš šakų.

Vietoje lentų ir rąstelių, vartojamų darant rakandus, galima sodo rakandams ir kitiems daiktams kambariui parėdyti suvartoti ir šakas. Darbai iš šakų yra labai lengvi ir parankūs, — iš paprasčiausios ir menkos medegos galima padaryti daug labai gražių daiktų.

Tokiems darbams reikia turėti pakaktinai įvairios rūšies šakų, tinkamų daiktams, kuriuos užmano padaryti. Čia tinka didelės ir mažos šakos, pradėjus nuo eglės ir pušies šakų, pabaigus sulenktais liemenimis jievos, alksnio, liepos ir k. Tankiai tinka šakos su žieve, k. a. lazdynų ir beržų šakos, bet tankiausiai yra vartojami jauni liemenėliai be žievės. Tuokart, jei medžio dažas netinka, nudažo jį kokia-nors dažyve, padengia liaku arba kaip-norint kitaip pataiso.

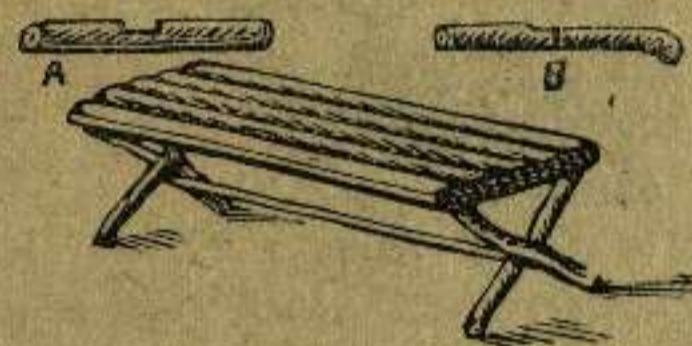
Nulupti šakoms žievės parankiausias yra pavasaris, kuomet medžiai pradeda plėsti lapus. Tuokart užtenka įpianti žievę ir labai lengvai galima ją nuimti. Storų

šakų žievę galima imti lomais, laibas-gi ir nestoras geriaus yra nukaišti. Jei laiko nuvalytas šakas ant atviro oro, tai jas pridengia nuo lietaus ir drėgmės, nes kitaip ant šakų gali pasidaryti tamsūs spuogai, o nepravėdomas medis greitai pelėja ir genda.

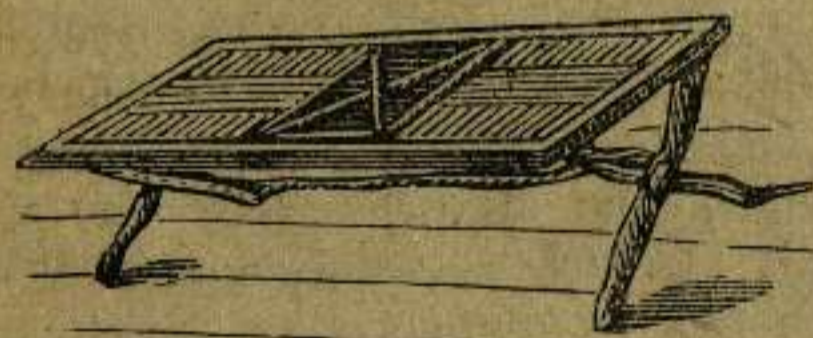
Kietas šakas, k. a. ąžuolines, galima vartoti pusauses, nes tuokart jos labai yra palankios ir, primuštos ant vietos, nesproginėja; reikia tik pirm. to sutepti kiaulės taukais. Tvirtų veislių šakas kalant reikia kalti labai atsargiai, išgrėžus pirm to gražteliu viniai skylę; čia teipgi nereikia užmiršti sutepti šakas taukais.

Įrankiai tiems rakandams daryti nėra skaitlingi: kirvis, piūklas, plaktukas, replės, gražtelis ir yla. Reikia teipgi turėti pakaktinai vinių, iš kurių vielinės labiausiai čia yra reikalingos.

Suolas (pieš. 66). Ima keturias tiesias arba vienaip išlenktas lazdyno ar kito medžio šakas su gražia žieve. Šakas supiausto į sklypus vienos pėdos ilgio ir tų sklypų viduryje padaro skersinius rančius, lygius $\frac{1}{3}$ šakų storumo. Tais rančiais šakos susideda pavidale kryžmų

Pieš. 66.

Pieš. 67.

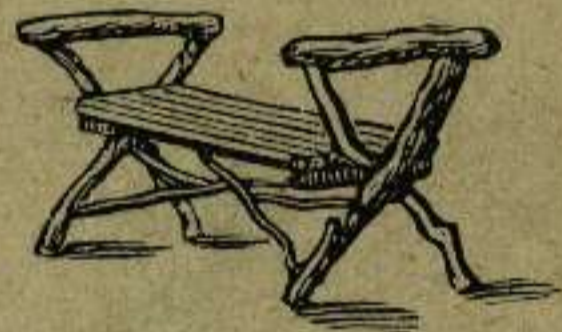
ir padaro suolų kojas. Jas sujungia tarp savęs šaka vieno piršto storio ir $3\frac{1}{2}$ pėdos ilgio, kurią primuša prie kojų kryžmų. Viršutinius abiejų kryžmų galus truputį įrenčia ir prie jų prikala skersai kitą šaką, kurios galus per $\frac{1}{2}$ piršto nuo vinies nupiauja. Paskui ant viršaus išilgai suolo prie skersinių, prikaltų prie kojų galų, pri-

kala šakas, perskeltas per pusę. Antgalo, apipiausto keturias suolo kojas teip, kad jos būtų vienodo ilgio, — ir suolas jau padarytas.

Kad sėdenė būtų stipresnė ir gražesnė, tai ją galima padaryti iš lentos ir ant jos jau prikalti perskeltas plonas šakas, žieve į viršų, kaip parodo pieš. 67.

Suolas su atramomis parodytas yra ant pieš. 68. Kaip jį reikia padaryti, užtektinai pamoko patsai piešinys.

Atkolinę kėdę (pieš. 69) daro teip-pat paprastai, kaip suolą. Kojų kryžmas daro teip: ima dvi šaki ir, išmirkę verdančiame vandenyje, kad jos būtų liaunesnės,

Pieš. 68.

Pieš. 69.

išlenkia jas teip, kad jos padarytų priešakinę koją ir atkolės dalį. Iš trumpesnės šakos daro užpakalinę koją.

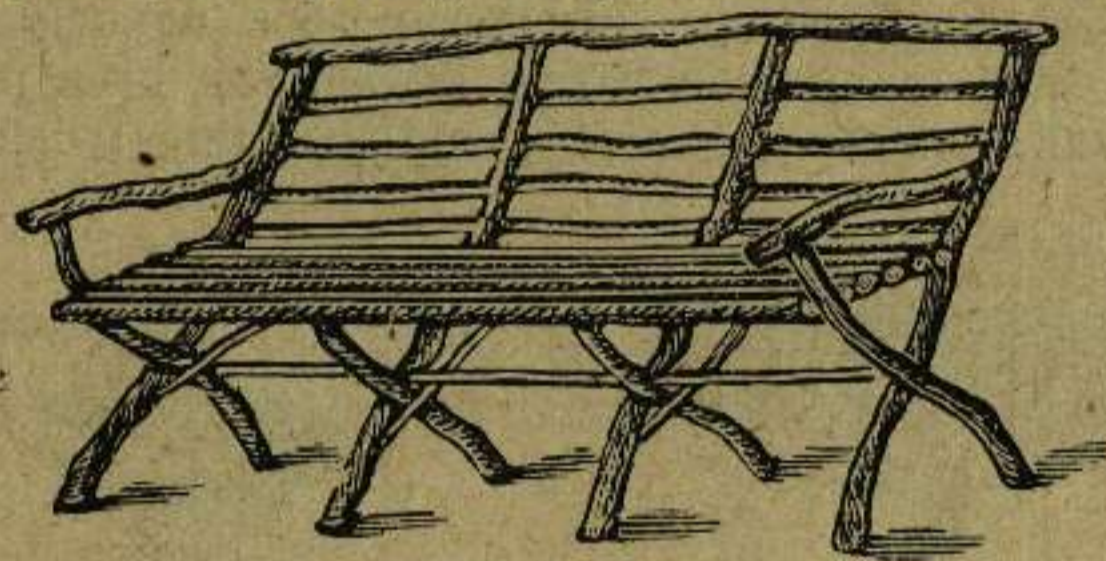
Kaip toliaus reikia daryti, matytis iš piešinio. Abidvi atkolės šaki jungia augštai kita šaka, skersai prikalta. Pačią atkolę išmuša laibomis šakelėmis, kurias prikala vienodame atstume vieną nuo kitos; sėdenę surenka iš pagalėlių, skersai primušų.

Pieš. 70.

Atraminė kėdė ir atraminis suolas (pieš. 70 ir 71). Atraminė kėdė skiriasi nuo atkolinės tik tuo, kad turi atramas, kurias daryti pamoko pats mūsų piešinys. Kas apie atraminį suolą, tai jį šiek-tiek daro kitaip, negu atraminę kėdę. Tam tikslui reikia išrinkti

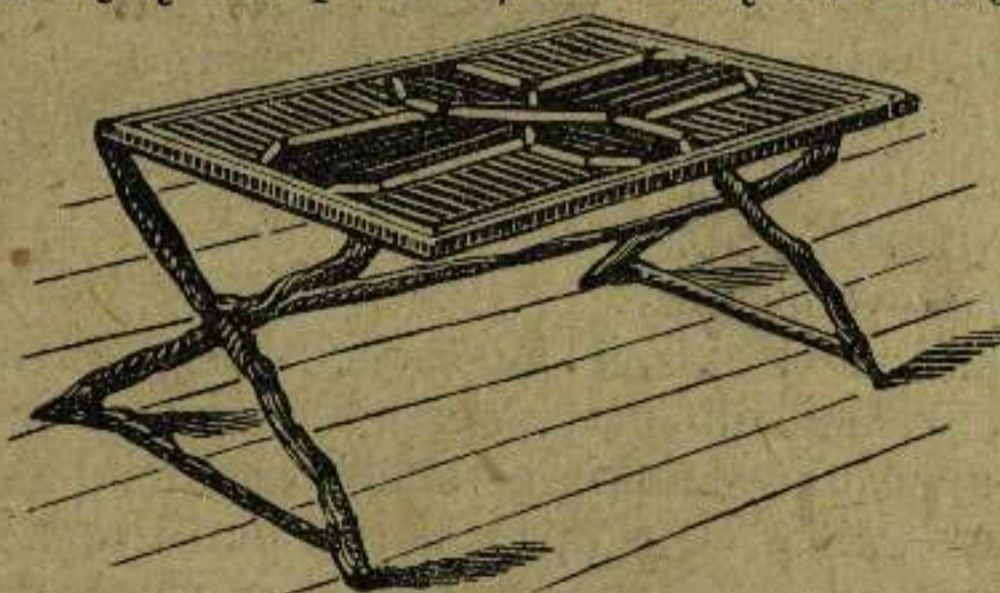
daug storesnes šakas; sėdenei išmušti vartoja perskeltus dailius eglės pagalėlius be žievės. Kadangi atraminis suolas privalo išlaikyti sunkumą 3—4 ypatų, todėl jį reikia padaryti stipresnį. Kojų tokiam atraminiui suolui

Pieš. 71.

daro ketverias, susidedančias iš keturių kryžmų. Pats darbas tokio atraminio suolo yra atliekamas teip-pat, kaip jau augščiau nurodėme.

Stalą (pieš. 72) sumuša visiškai teip-pat, kaip ir suolą, parodytą ant pieš. 67, bet stalą daro daug didesni

Pieš. 72.

ir augštesnį už suolą. Ima keturias stiprias šakas, 3 pėdų ilgio, iš kurių daro dvi kryžmi, daug ilgesni, negu suolo. Viršūje primuša prie jų rąstelius išilginėms lentoms primušti, iš kurių susideda stalo viršus. Apatinius kryžmų galus, kad stiprius laikytų, suveržia skersiniais pagaliais ir vienu išilginiu, einančiu nuo vienos kryžmos lig antros.

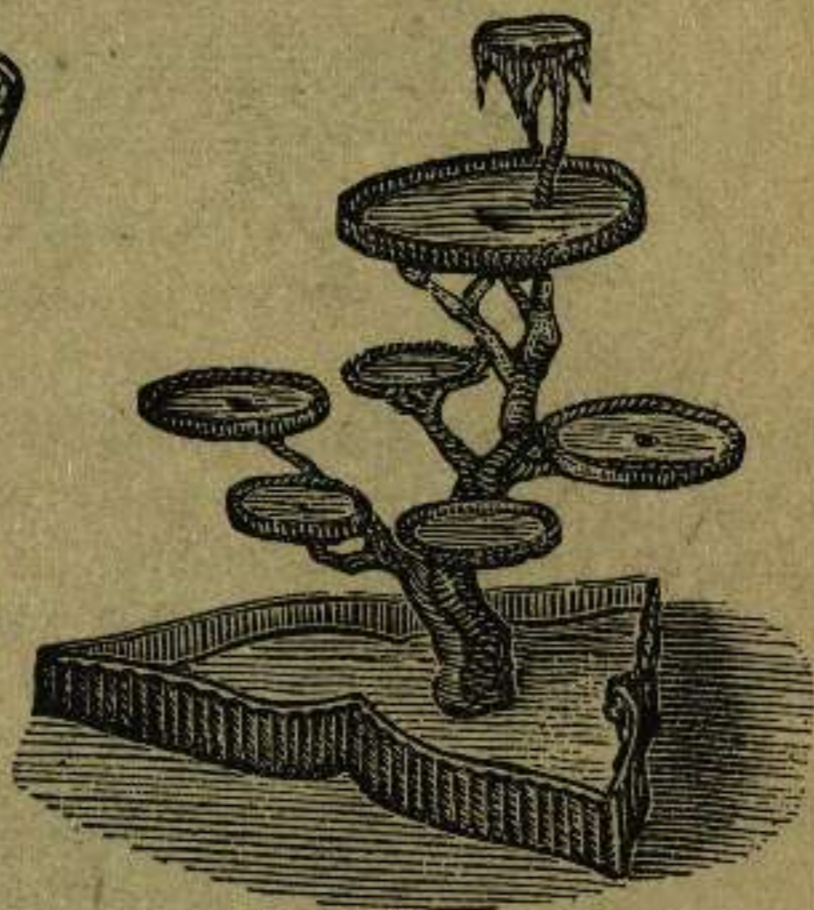
Stalo viršų sumuša iš nedailintų lentų, sujuostų apačioje juosta. Ant viršaus išpairo pieštuku kokį piešinį, kurį išmuša perskeltais pagalėliais.

Gėlines (pieš. 73 ir 74) gėlėms (žolėms) įstatyti galima padaryti šiteip: girioje ar sode nupiauja storą kreivą šaką, ant kurios atžalų ir vienur ir kitur pritaiso po apvalią lentelę (pastovėlį); ant jų stato indelius su

Pieš. 73.

gėlėmis, teip juog visi indeliai esti kiekvienas skyrium, viens augščiau, kits žemiaus. Šaką įstato į trikampį pastovą, sukaltą iš lentgalių. Atžalas, prilainkančias pastovėlius, nu-

Pieš. 74.

piauja gulščiai visokiame augštyje. Tuos apvalius pastovėlius, visokio didumo, išpiauja iš lentos ir apmuša aplinkui aplemu iš smulkių perskeltų pagalėlių su gražiais nudailintais galais. Tas aplemas turi būti truputį įlenktas į vidaus pusę; jis pagražina gėlinę ir vienkart prilaiko indelius nuo kritimo.

Pastovėlius prikala prie atžalų galų vinimis, arba pačias šakeles įkiša į pastovėlių skyles ir užkyliuoja, kad stiprius laikytų.

Gėlinę nudažo ar užtraukia liaku.

Pasvallo rajono M. Katiliškio VB

000027196

Naudingos ir smagios pasiskaityt knygytes.

1. Naudingi skaitymai iš prigimties mokslo su daugeliu pav. 30 kap
2. Iš kur akmenys ant mūsų laukų atsirado (su paveiksl.) 20 "
3. Saulės ir mėnesio aptemimai (su paveikslėliais) 20 "
4. Pirmutinė pašalpa umai susirgus; teipogi gėralai alko-
goliniai ir taboka 15 "
5. Kapai didžių kunigaikščių ir karalių Vilniuje 15 "
6. Garo mašinos ir gelžkeliai (su paveikslėliais) 10 "
7. Pamokymas, kaip nuo pagedimo apsaugoti žmones, pa-
gedusių šunių aprietus 6 "
8. Džiova ir kaip tos ligos apsisaugoti 6 "
9. Patarmės moterims, kurios nori būt sveikos 10 "
10. Trumpa šneka apie limpančias ligas ir kaip nuo anų
atsiginti 10 "
11. Trys pamokslai apie gaspadorystę dėl gaspadorių so-
diečių (antra laida) 15 "
12. Bulvių vaisinimas 15 "
13. Žaibas ir griaustinis (su 21 paveiksl.) 20 "
14. Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašymo
ir spaudos išmokė (su 10 paveikslėliais) 20 "
15. Kas tai yra dirbama žemė, kaip ji atsirado, kokie yra
jos skyriai ir kaip anuos pažinti 15 "
16. Epiktėto aforizmai su pridėjimu keleto skyrių iš jo
„Pruntavimų“ 15 "
17. Trumpa geometrija 50 "
18. Ukiškos draugystės įvairiuose kraštuose 10 "
19. Parinktos lietuviškos dainos pagal Antaną Juškevyčių 6 "
20. Kaip apsireiškia gyvastis žmogaus kune (su 35 pav.) 15 "
21. Tekinimo amatas (su 47 paveiksl.) 15 "
22. Avižų auginimas (su 8 paveiksl.) 10 "
23. Vienas iš mus tur apsivesti 10 "
24. Nekurie amatai (su 43 paveiksl.) 20 "
25. Įrankis dėl pagerinimo ir sutaisymo šosiejinių ir pa-
prastų kelių (su 40 paveiksl.) 15 "
26. Gyvenimas šv. Kazimiero (su 3 paveiksl.) 10 "
27. Givenimo džiaugsmai. Pagal Lebboką P. N. sutaisita 30 "
28. Ką ir kaip nekurie amatininkai dirba 20 "
29. Trumpa visuotina istorija. I dalis. Senovės istorija 20 "
30. Savišelpystė 30 "
31. Sofokles. Antigona (tragedija). Vertė J. Š. 20 "
32. Pirma pagalba nelaiminguose atsitikimuose 40 "
33. Kas ir kiek žemės gali pirktis Lietuvoj. 10 "
34. Miškų, laukų, sodų, daržų eibės ir bausmės už jas . . . 10 "
35. Džiova ir kova su ja 30 "
36. Dikaviečių apmedžiavimas "
37. Išdubimas pinamųjų daiktų "

Adresas: M. Saunus, Tilsit, Ostpr., Fabrikstrasse 27.